Štvrtok 20. októbra 2022

P9_TA(2022)0373

Konferencia OSN o zmene klímy v roku 2022 v Šarm aš-Šajchu, Egypt (COP 27)

Uznesenie Európskeho parlamentu z 20. októbra 2022 o konferencii OSN o zmene klímy v roku 2022 v Šarm aš-Šajchu, Egypt (COP27) (2022/2673(RSP))

(2023/C 149/05)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Rámcový dohovor Organizácie Spojených národov o zmene klímy (ďalej len „UNFCCC“) a Kjótsky protokol k tomuto dohovoru,

— so zreteľom na dohodu prijatú 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán UNFCCC (COP21) v Paríži (Parížska dohoda),

— so zreteľom na 26. konferenciu zmluvných strán UNFCCC (COP26), 16. zasadnutie zmluvných strán Kjótskeho protokolu (CMP16), ako aj tretie zasadnutie konferencie zmluvných strán, ktoré bolo zároveň zasadnutím zmluvných strán Parížskej dohody (CMA3), ktoré sa konalo v Glasgowe v Spojenom kráľovstve od 31. októbra do 13. novembra 2021, a na Glasgowský klimatický pakt prijatý 13. novembra 2021,

— so zreteľom na Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorú prijala Organizácia Spojených národov, a na ciele udržateľného rozvoja,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 21. októbra 2021 o Konferencii Organizácie Spojených národov o zmene klímy 2021 v Glasgowe v Spojenom kráľovstve (COP26) ([1]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. novembra 2019 o núdzovom stave v oblasti klímy a životného prostredia ([2]),

— so zreteľom na osobitnú správu Medzivládneho panelu o zmene klímy (ďalej len „IPCC“) o globálnom otepľovaní o 1,5 °C, jeho osobitnú správu o zmene klímy a pôde, jeho osobitnú správu o oceánoch a kryosfére v meniacej sa klíme a jeho šiestu hodnotiacu správu (AR6),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. decembra 2020 o stratégii EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy ([3]),

— so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/591 zo 6. apríla 2022 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2030 ([4]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 17. septembra 2020 o Európskom roku zelenších miest 2022 ([5]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) ([6]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode (COM(2019)0640),

([1]) Ú. v. EÚ C 184, 5.5.2022, s. 118.
([2]) Ú. v. EÚ C 232, 16.6.2021, s. 28.
([3]) Ú. v. EÚ C 445, 29.10.2021, s. 156.
([4]) Ú. v. EÚ L 114, 12.4.2022, s. 22.
([5]) Ú. v. EÚ C 385, 22.9.2021, s. 167.
([6]) Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1.

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2020 o európskom ekologickom dohovore ([7]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. septembra 2020 o úlohe EÚ pri ochrane a obnove svetových lesov ([8]),

— so zreteľom na súhrnnú správu UNFCCC o vnútroštátne stanovených príspevkoch podľa Parížskej dohody zo 17. septembra 2021,

— so zreteľom na najnovšiu správu Programu Organizácie Spojených národov pre životné prostredie (ďalej len „UNEP“) z 26. októbra 2021 o medzerách v oblasti emisií za rok 2021 s názvom The Heat is on, správu o medzerách v oblasti adaptácie za rok 2021 z 1. novembra 2021 s názvom The Gathering Storm a správu o medzerách v oblasti produkcie z 20. októbra 2021,

— so zreteľom na hlavnú správu Medzinárodnej agentúry pre energiu (ďalej len „IEA“) z marca 2022 s názvom Global Energy Review: CO_2 Emissions in 2021,

— so zreteľom na správu IEA z mája 2021 s názvom Net Zero by 2050 – A Roadmap for the Global Energy Sector a jej správu o perspektívach energetických technológií 2020,

— so zreteľom na správu sekretariátu Fóra Organizácie Spojených národov o lesoch o globálnych cieľoch týkajúcich sa lesov za rok 2021,

— so zreteľom na sieť zo Santiaga pre straty a škody,

— so zreteľom na sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof na roky 2015 – 2030,

— so zreteľom na správy Svetovej meteorologickej organizácie (ďalej len „WMO“) z apríla 2021 o stave globálnej klímy v roku 2020 a z mája 2022 o stave globálnej klímy v roku 2021,

— so zreteľom na globálnu hodnotiacu správu Úradu Organizácie Spojených národov pre znižovanie rizika katastrof (ďalej len „UNDRR“) z roku 2022 o znižovaní rizika katastrof (GAR2022),

— so zreteľom na prvú správu Stáleho výboru pre financie UNFCCC o určení potrieb rozvojových krajín, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru, v súvislosti s vykonávaním dohovoru a Parížskej dohody z roku 2021,

— so zreteľom na globálnu hodnotiacu správu o biodiverzite a ekosystémových službách, ktorú vypracovala Medzivládna vedecko-politická platforma pre biodiverzitu a ekosystémové služby (ďalej len „IPBES“) z 31. mája 2019, ako aj na svoju správu zo seminára z 29. októbra 2020 o biodiverzite a pandémii,

— so zreteľom na prijaté závery Rady z 21. februára 2022 o diplomacii EÚ v oblasti klímy: zrýchlenie uplatňovania výsledkov z Glasgowa,

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. apríla 2021 o ochrane pôdy ([9]),

— so zreteľom na dohodnuté závery zasadnutia Komisie Organizácie Spojených národov pre postavenie žien (CSW66) s názvom Dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenie postavenia všetkých žien a dievčat v kontexte politík a programov v oblasti zmeny klímy, životného prostredia a znižovania rizika katastrof na rok 2022,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. marca 2020 s názvom Nový akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo – Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu (COM(2020)0098),

([7]) Ú. v. EÚ C 270, 7.7.2021, s. 2.
([8]) Ú. v. EÚ C 385, 22.9.2021, s. 10.
([9]) Ú. v. EÚ C 506, 15.12.2021, s. 38.

Štvrtok 20. októbra 2022

— so zreteľom na závery Rady zo 4. októbra 2022 o financovaní opatrení v oblasti klímy v súvislosti s 27. konferenciou zmluvných strán UNFCCC (COP 27), ktorá sa uskutoční 6. – 18. novembra 2022 v Šarm aš-Šajchu,

— so zreteľom na závery Rady z 19. novembra 2021 o vode vo vonkajšej činnosti EÚ,

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 24. februára 2021 s názvom Vytváranie Európy odolnej proti zmene klímy – nová stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy (COM(2021)0082),

— so zreteľom na správu UNEP z 18. februára 2021 s názvom Pomeriť sa s prírodou – vedecká koncepcia na riešenie núdzových situácií v oblasti klímy, biodiverzity a znečistenia,

— so zreteľom na správu UNEP zo 6. mája 2021 s názvom Celosvetové hodnotenie metánu: Prínosy a náklady zmierňovania emisií metánu,

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 23. júna 2022 o implementácii a plnení cieľov udržateľného rozvoja ([10]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 9. júna 2021 o stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030: Prinavrátenie prírody do našich životov ([11]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 14. októbra 2020 o stratégii EÚ na zníženie emisií metánu (COM(2020)0663),

— so zreteľom na správu zo spoločného seminára IPBES a IPCC o biodiverzite a zmene klímy z 10. júna 2021,

— so zreteľom na otázky Komisii a Rade týkajúce sa konferencie Organizácie Spojených národov o zmene klímy 2022 v Šarm aš-Šajchu v Egypte (COP27) (O-000041/2022 – B9-0027/2022 and O-000042/2022 – B9-0028/2022),

— so zreteľom na článok 136 ods. 5 a článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,

A. keďže Parížska dohoda nadobudla platnosť 4. novembra 2016; keďže do septembra 2022 predložilo Organizácii spojených národov 193 zo 197 zmluvných strán UNFCCC svoje listiny o ratifikácii, prijatí, schválení alebo pristúpení;

B. keďže Organizácia spojených národov vyhlásila stav núdze v oblasti klímy a životného prostredia a zaviazala sa urýchlene prijať konkrétne opatrenia potrebné na boj proti tejto hrozbe a jej potlačenie, kým nebude príliš neskoro; keďže strata biodiverzity a zmena klímy spolu súvisia, navzájom sa posilňujú a predstavujú rovnaké ohrozenie života na našej planéte a ako také by sa mali spoločne bezodkladne riešiť;

C. keďže EÚ a jej členské štáty predložili 17. decembra 2020 svoj aktualizovaný vnútroštátne stanovený príspevok k UNFCCC, ktorý zaväzuje EÚ k záväznému cieľu dosiahnuť do roku 2030 čisté domáce zníženie emisií skleníkových plynov v celom hospodárstve aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990, a to bez prispenia medzinárodných kreditov; keďže tento cieľ bol zakotvený do práva Únie nariadením (EÚ) 2021/1119;

D. keďže podľa správy UNEP o medzerách v oblasti emisií za rok 2021 záväzky, ktoré doteraz prijali signatári Parížskej dohody, nebudú stačiť na dosiahnutie spoločného cieľa a povedú k zvýšeniu globálnej teploty o 2,7 °C do konca tohto storočia, čo dokazuje aj to, že svet je stále nebezpečne vzdialený od naplnenia ambícií Parížskej dohody; keďže

([10]) Prijaté texty, P9_TA(2022)0263.
([11]) Ú. v. EÚ C 67, 8.2.2022, s. 25.

prirodzené spätné väzby by mohli ešte viac zhoršiť globálne otepľovanie; keďže zvýšené vlny horúčav, suchá a záplavy už prekračujú hranice tolerancie rastlín a zvierat, čo spôsobuje masovú úmrtnosť, napr. stromov a koralov; keďže k týmto extrémom počasia dochádza súčasne, čo spôsobuje kaskádové vplyvy, ktoré je čoraz ťažšie zvládnuť ([12]); keďže mnohé národné plány v oblasti klímy odkladajú konkrétne kroky na obdobie po roku 2030 a mnohé zmluvné strany UNFCCC ešte neprijali dostatočné opatrenia, aby vôbec začali plniť svoje vnútroštátne stanovené príspevky;

E. keďže podľa 6. hodnotenia IPCC si obmedzenie otepľovania na približne 1,5 °C bez akéhokoľvek prekročenia vyžaduje, aby globálne emisie skleníkových plynov dosiahli vrchol najneskôr do roku 2025 a do roku 2030 sa znížili o 43 % pod úrovne z roku 2019, pričom zároveň by sa metán mal znížiť približne o tretinu; keďže aj optimistický scenár obmedzenia priemernej globálnej teploty na 1,5 °C by mal nezvratný nepriaznivý vplyv na ľudské systémy a ekosystémy a výrazne by prestihol a znížil ich adaptačné kapacity, čo by viedlo k stratám a škodám; keďže podľa Svetovej meteorologickej organizácie v súčasnosti existuje takmer 50 % riziko dočasného prekročenia 1,5 °C v období rokov 2022 – 2026; keďže podľa IEA nebolo globálne oživenie hospodárstva po kríze spôsobenej ochorením COVID-19 želaným udržateľným oživením; keďže zvýšenie celosvetových emisií CO_2 o viac ako 2 miliardy ton v roku 2021 bolo v histórii najväčším medziročným zvýšením v absolútnom vyjadrení a bolo vyššie ako kompenzácia poklesu emisií spôsobeného pandémiou v predchádzajúcom roku a vyplývajúceho z obmedzenia hospodárskych činností; keďže uhlie sa podieľalo viac ako 40 % na celkovom náraste celosvetových emisií CO_2 v roku 2021;

F. keďže väčšina emisií zo syntetických dusíkatých hnojív vzniká po ich aplikovaní do pôdy a vstupe do atmosféry ako oxid dusný (N_2O) – trvalý skleníkový plyn s 265-krát väčším potenciálom globálneho otepľovania ako CO_2 a keďže výroba syntetických dusíkatých hnojív predstavovala 35,2 % celkových emisií súvisiacich s dusíkatými hnojivami, zatiaľ čo emisie v teréne predstavovali 62,4 % a doprava predstavovala zvyšných 2,4 %; keďže štyria najväčší producenti emisií (Čína, India, USA a EÚ) spoločne predstavovali 63 % celkových emisií;

G. keďže podľa správy Medzinárodnej agentúry pre energiu o perspektívach energetických technológií si dosiahnutie nulovej bilancie emisií vyžaduje výrazné urýchlenie vývoja a zavádzania čistých technológií („cleantech“); keďže polovica dekarbonizácie potrebná na dosiahnutie nulovej bilancie do roku 2050 bude pochádzať z technológií, ktoré sú v súčasnosti vo vývoji v laboratórnej alebo demonštračnej fáze;

H. keďže energetická kríza upriamila pozornosť na otázku energetickej bezpečnosti a potrebu zníženia dopytu po energii a diverzifikovaného energetického systému a vytvorila vyšší dopyt po existujúcich a čoskoro dostupných riešeniach v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej účinnosti; keďže nezákonná ruská vojenská invázia na Ukrajinu a jej následky ešte naliehavejšie zdôraznili potrebu rýchlej transformácie globálneho energetického systému; keďže nadmerné spoliehanie sa na fosílne palivá a nestabilita na svetových trhoch s energiou zdôrazňujú potrebu uprednostniť v Európe aj na celom svete investície do energetickej efektívnosti a sebestačnosti, dekarbonizácie, dlhodobého uskladňovania energie, zavádzania inovačných čistých technológií, obnoviteľných zdrojov energie, riešení v oblasti inteligentných sietí a udržateľných technológií s nulovými emisiami a vyvinúť sociálno-ekonomický model, ktorý je zlučiteľný so zdravým životným prostredím pre budúce generácie a v rámci planetárnych medzí; keďže by sa mal podporovať výskum na podporu inovácie a vývoj nových ekologických technológií, pretože môžu zohrávať úlohu pri zmierňovaní zmeny klímy, ako aj udržateľnom hospodárskom raste a konkurencieschopnosti EÚ;

([12]) Správa IPCC o adaptácii, 2022.

Štvrtok 20. októbra 2022

I. keďže IPCC naliehavo vyzval svet, aby udržal globálne otepľovanie pod úrovňou 1,5 °C, ale v roku 2020 bolo otepľovanie už približne 1,2 °C v porovnaní s predindustriálnou úrovňou; keďže podľa IPCC ľudský vplyv jednoznačne ohrieva atmosféru, oceán a pôdu a vplyvy zmeny klímy spôsobenej ľudskou činnosťou sa pociťujú vo zvýšenej frekvencii extrémnych poveternostných javov vrátane vĺn horúčav, sucha, záplav, zimných búrok, hurikánov a prírodných požiarov; keďže v rokoch 2000 až 2019 postihli povodne, suchá a búrky na celom svete takmer 4 miliardy ľudí, čo si vyžiadalo viac ako 300 000 životov; keďže výskyt týchto extrémnych udalostí predstavuje radikálnu zmenu od obdobia 1980 – 1999, pričom frekvencia povodní sa zvýšila o 134 %, búrok o 40 % a súch o 29 % ([13]);

J. keďže je vedecky dokázané prepojenie zdravotných, environmentálnych a klimatických kríz; keďže extrémne poveternostné javy, strata biodiverzity, degradácia pôdy a nedostatok vody nútia ľudí sťahovať sa a majú dramatický vplyv na ich zdravie; keďže podľa Svetovej zdravotníckej organizácie je zmena klímy najväčšou zdravotnou hrozbou, ktorej ľudstvo čelí, a v rokoch 2030 až 2050 spôsobí ďalších približne 250 000 úmrtí ročne ([14]), keďže v dôsledku znečistenia ovzdušia dochádza vo svete približne k siedmim miliónom predčasných úmrtí a keďže náklady na priame škody na zdraví vrátane duševného zdravia budú podľa odhadov do roku 2030 rásť na 2 až 4 miliardy USD ročne;

K. keďže z globálnej hodnotiacej správy UNDRR (GAR 2022) vyplýva, že v posledných dvoch desaťročiach došlo každý rok k 350 až 500 katastrofám stredného až veľkého rozsahu, pričom sa predpokladá, že do roku 2030 dosiahne počet katastrof 560 ročne alebo 1,5 katastrofy denne;

L. keďže zmena klímy je hlavným faktorom zhoršovania životného prostredia, pretože negatívne vplýva na potravinovú bezpečnosť a bezpečnosť dodávok vody, prístup k prírodným zdrojom a poškodzuje zdravie ľudí; keďže nedostatok vody, záplavy a suchá sú v Európe kľúčové riziká a nedostatok vody postihuje prostredníctvom kaskádových účinkov a účinkov presahovania viaceré odvetvia v celej EÚ; keďže zlepšenia v oblasti efektívneho využívania vody sú kľúčovými možnosťami adaptácie; keďže by sa mali zaviesť digitálne riešenia s cieľom zabezpečiť odolnú a ekologickú spoločnosť v Európe i mimo nej; keďže by sa mali mobilizovať všetky zainteresované strany a odvetvia s cieľom dosiahnuť spoločnosť inteligentne hospodáriacu s vodou, a to súčasným riešením adaptácie na zmenu klímy, potravinovej a vodnej bezpečnosti, ochrany biodiverzity a konkurencieschopného hospodárstva efektívne využívajúce zdroje; keďže EÚ a členské štáty by mali tento prístup rozvíjať najmä prostredníctvom európskej susedskej politiky, vonkajšej činnosti EÚ a programov Organizácie Spojených národov;

M. keďže sa predpokladá, že s klímou súvisiace riziká pre zdravie, živobytie, potravinovú bezpečnosť, zásobovanie vodou a hospodársky rast budú v prípade globálneho oteplenia o 2 °C oveľa vyššie; keďže sa predpokladá, že obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C namiesto 2 °C zníži vplyv na suchozemské, sladkovodné a pobrežné ekosystémy a zachová viac ich služieb pre ľudí; keďže je preto nevyhnutné pokračovať v úsilí o obmedzenie zvýšenia teploty na 1,5 °C nad predindustriálnou úrovňou;

N. keďže v preambule k Parížskej dohode sa uznáva „dôležitosť zabezpečenia integrity všetkých ekosystémov vrátane oceánov“ a keďže v článku 4 ods. 1 písm. d) UNFCCC sa zdôrazňuje, že jeho zmluvné strany musia podporovať udržateľné obhospodarovanie, ochranu a posilňovanie záchytov a rezervoárov všetkých skleníkových plynov vrátane biomasy, lesov a oceánov, ako aj iných suchozemských, pobrežných a morských ekosystémov; keďže v správe IPBES o biodiverzite a ekosystémových službách sa zdôrazňuje, že udržateľné využívanie prírody bude nevyhnutné na adaptáciu na nebezpečné antropogénne zasahovanie do klimatického systému a na jeho zmiernenie;

([13]) Úrad Organizácie Spojených národov pre znižovanie rizika katastrof, Ľudské náklady spôsobené katastrofami: prehľad za posledných 20 rokov 2000 – 2019 https://www.undrr.org/media/48008/download.

([14]) https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health#:~:text=Climate%20change%20affects%20the%20social,malaria%2C%20diarrhoea%20and%20heat%20stress

O. keďže zachovanie oceánov má zásadný význam pre ich úlohu v rámci klimatického systému, ako je využívanie a prerozdeľovanie prírodného a antropogénneho CO_2 a tepla, ako aj podpora ekosystémov; keďže z osobitnej správy IPCC z roku 2019 o oceánoch a kryosfére v meniacej sa klíme vyplýva, že od roku 1970 sa oceány postupne oteplili a absorbovali viac ako 90 % nadmerného tepla v klimatickom systéme; keďže otepľovanie oceánov ovplyvňuje pobrežné ekosystémy, čo vedie k zintenzívneniu morských horúčav, acidifikácii, strate kyslíka, prenikaniu slanej vody a zvýšeniu hladiny mora;

P. keďže v Glasgowskom klimatickom pakte sa uznáva dôležitá úloha zainteresovaných strán, ktoré nie sú zmluvnými stranami, vrátane občianskej spoločnosti, pôvodného obyvateľstva, miestnych komunít, mládeže, detí, miestnych a regionálnych samospráv a ďalších zainteresovaných strán pri prispievaní k pokroku pri dosahovaní cieľov Parížskej dohody a zdôrazňuje sa naliehavá potreba viacúrovňových a kooperatívnych opatrení;

Q. keďže zmena klímy priamo alebo nepriamo ohrozuje aj uplatňovanie ľudských práv vrátane práv na život, vodu a hygienu, výživu, zdravie a bývanie; keďže schopnosť ľudí prispôsobiť sa zmene klímy je neoddeliteľne spätá s ich prístupom k základným ľudským právam a so zdravím ekosystémov, od ktorých závisí ich živobytie a blaho; keďže podľa Medzinárodnej organizácie pre migráciu by mohlo byť viac ako 200 miliónov ľudí nútených migrovať v dôsledku zmeny klímy; keďže rozsah vnútornej klimatickej migrácie bude najväčší v najchudobnejších a najzraniteľnejších regiónoch; keďže celosvetové opatrenia na zníženie emisií skleníkových plynov by mohli dramaticky spomaliť nárast počtu vnútorných klimatických migrantov až o 80 % menej do roku 2050 ([15]);

R. keďže posledných sedem rokov (2015 až 2021) predstavuje najteplejšie roky od začiatku meraní; keďže hladina morí tiež dosiahla v roku 2021 novú rekordnú výšku; keďže celosvetovo sa hladina mora medzi rokmi 2013 a 2021 zvyšovala v priemere o 4,5 mm ročne a vo viacerých regiónoch podľa WMO stúpa hladina mora „podstatne rýchlejšie" než celosvetový priemer; keďže na najvyššej úrovni grónskeho ľadovca bol v roku 2021 prvýkrát zaznamenaný dážď;

S. keďže najbohatšie 1 % svetovej populácie vytvorí v roku 2030 emisie zo spotreby na obyvateľa, ktoré budú stále 30-krát vyššie ako celosvetová úroveň na obyvateľa, zatiaľ čo stopa najchudobnejšej polovice svetovej populácie by mala zostať niekoľkokrát pod touto úrovňou ([16]);

T. keďže väčšina rozvojových krajín prispieva k emisiám skleníkových plynov do atmosféry, ktoré spôsobujú zmenu klímy, v minimálnej miere; keďže vplyv zmeny klímy v rozvojových krajinách sa zvýšil; keďže zdroje, ktoré môžu mobilizovať na adaptačné opatrenia na riešenie negatívnych dôsledkov zmeny klímy a dosiahnutie odolnosti proti zmene klímy a udržateľného rozvoja, sú zjavne nedostatočné;

U. keďže v prvej správe UNFCCC o určení potrieb strán rozvojových krajín sa uvádza, že náklady na potreby rozvojových krajín na realizáciu vnútroštátne stanovených príspevkov predstavujú 5,8 až 5,9 bilióna USD, z čoho 502 miliárd USD sa považuje za potreby, ktoré si vyžadujú medzinárodné zdroje financovania;

([15]) Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj, Svetová banka, Droundswell, Acting on Internal Climate Migration, Part II", 2021 https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/36248.

([16]) Inštitút pre európsku environmentálnu politiku (IEEP) a Oxfam, Carbon Inequality in 2030 (Uhlíková nerovnosť v roku 2030), november 2021 https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621305/bn-carbon-inequality-2030-051121-en.pdf.

Štvrtok 20. októbra 2022

V. keďže v roku 2020 organizácia Global Witness zaznamenala 227 vrážd ochrancov pôdy a životného prostredia, z ktorých 71 % pracovalo na ochrane svetových lesov pred odlesňovaním a priemyselným rozvojom, zatiaľ čo iní zomreli pre ich prácu na ochrane riek, pobrežných oblastí a oceánov; keďže v roku 2020 bolo násilie voči ochrancom pôdy a životného prostredia prevažne sústredené v krajinách globálneho Juhu a menej ako 1 % všetkých zaznamenaných smrtiacich útokov bolo zdokumentovaných na globálnom Severe; keďže v rokoch 2015 až 2019 sa viac ako tretina všetkých smrteľných útokov zamerala na pôvodné obyvateľstvo, hoci pôvodné komunity tvoria len 5 % svetovej populácie ([17]);

1. pripomína, že kríza v oblasti klímy a kríza v oblasti biodiverzity sú jedny z najdôležitejších výziev, ktorým ľudstvo čelí, a že všetky vlády a subjekty na celom svete musia urobiť, čo je v ich silách, aby ich rýchlo prekonali, pričom budú k týmto dvom krízam pristupovať ako k úzko prepojeným; zdôrazňuje, že na splnenie našej kolektívnej zodpovednosti za obmedzenie globálneho otepľovania a predchádzanie strate biodiverzity, a teda na ochranu celej planéty a dobrých životných podmienok súčasnej a budúcich generácií je potrebná medzinárodná spolupráca, zapojenie miestnych a regionálnych samospráv, podnikov, ako aj iných neštátnych aktérov, spravodlivá transformácia, solidárne a súdržné vedou podložené opatrenia a neochvejný záväzok zvýšiť ambície a zosúladiť s týmito ambíciami aj politiky;

2. vyjadruje znepokojenie nad zisteniami uvedenými v správe UNEP o medzerách v oblasti emisií za rok 2021 a jej dodatku uverejnenom 4. novembra 2021, najmä nad tým, že napriek ambicióznejším záväzkom v oblasti klímy ohláseným pred konferenciou COP26 a počas jej konania spôsobia predpovedané emisie na celom svete zvýšenie teploty o 2,7 °C, ak sa v plnej miere vykonajú ohlásené národné záväzky v oblasti klímy do roku 2030 v kombinácii s inými zmierňujúcimi opatreniami, ktoré značne presahujú ciele Parížskej dohody obmedziť globálne otepľovanie na viac než 2 °C a usilovať sa o 1,5 °C; vyjadruje znepokojenie, že emisie stále rastú a rozdiely v emisiách sa zväčšujú; zdôrazňuje, že obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C si vyžaduje rýchle, hlboké a trvalé zníženie globálnych emisií skleníkových plynov vrátane zníženia globálnych emisií CO_2 o 43 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami v roku 2019; pripomína, že prijatím Glasgowského klimatického paktu všetky zmluvné strany uznali, že obmedzenie nárastu globálnej priemernej teploty na 1,5 °C v porovnaní s hodnotami predindustriálneho obdobia by výrazne znížilo riziká a vplyvy zmeny klímy;

3. zdôrazňuje, že podľa správy UNEP o medzerách v oblasti emisií za rok 2021 by zníženie emisií metánu produkovaných z odvetví fosílnych palív, odpadového hospodárstva a poľnohospodárstva mohlo pomôcť odstrániť medzeru v emisiách a znížiť otepľovanie v krátkodobom horizonte, ale zdôrazňuje, že na to, aby k tomu došlo, sú naliehavo potrebné pravidlá, ktoré sú jasne vymedzené a zamerané na dosiahnutie skutočného zníženia emisií, a zároveň podporené opatreniami na sledovanie pokroku a zabezpečenie transparentnosti;

4. zdôrazňuje čoraz väčší počet krajín, ktoré sa zaviazali splniť do polovice storočia cieľ nulových emisií, zdôrazňuje však, že tieto záväzky sa musia urýchlene premietnuť do spoľahlivých krátkodobých cieľov, politík a opatrení, podporiť finančnými zdrojmi a odraziť v revidovaných vnútroštátne stanovených príspevkoch vo forme zvýšených cieľov v oblasti klímy do roku 2030, aby celosvetové emisie dosiahli vrchol čo najskôr; súhlasí s UNEP v jeho hodnotení, že mnohé národné plány v oblasti klímy odďaľujú opatrenia až po roku 2030 a že mnohé dlhodobé záväzky týkajúce sa nulovej bilancie emisií vykazujú veľké nejasnosti a nedostatočnú transparentnosť;

5. s hlbokým znepokojením berie na vedomie najnovšiu správu WMO o stave klímy, z ktorej vyplýva, že štyri kľúčové klimatické ukazovatele – zvýšenie hladiny morí, teplo oceánov, acidifikácia oceánov a koncentrácie skleníkových plynov – v roku 2021 lámali nové rekordy;

([17]) Global Witness, Last Line of Defence, The industries causing the climate crisis and attacks against land and environmental defenders (Posledná línia obrany, Odvetvia spôsobujúce klimatickú krízu a útoky voči ochrancom pôdy a životného prostredia), september 2021 https://www.globalwitness.org/en/campaigns/environmental-activists/last-line-defence/.

Glasgowský klimatický pakt a COP27 v Šarm aš-Šajchu

6. berie na vedomie pokrok dosiahnutý počas COP26 a Glasgowského klimatického paktu; zdôrazňuje však, že obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C sa dosiahne len vtedy, ak sa v tomto kritickom desaťročí do roku 2030 prijmú naliehavé opatrenia; zdôrazňuje, že COP26 požiadala zmluvné strany, aby prehodnotili a posilnili ciele do roku 2030 vo svojich vnútroštátne stanovených príspevkoch, keďže to je potrebné na dosiahnutie súladu s teplotným cieľom Parížskej dohody do konca roka 2022, pričom treba zohľadniť rôzne vnútroštátne okolnosti; dôrazne vyzýva všetky zmluvné strany UNFCCC, aby do COP27 zvýšili svoje vnútroštátne stanovené príspevky, aby sa odstránili rozdiely v ambíciách, a aby svoje politiky prispôsobili smerovaniu, ktoré je s týmito ambíciami zlučiteľné; vyzýva EÚ a všetky krajiny G20, aby v tejto súvislosti preukázali celosvetové vedúce postavenie;

7. víta rozhodnutie COP26 vytvoriť pracovný program na urýchlené zvýšenie ambícií v oblasti zmierňovania a vykonávania v tomto kritickom desaťročí spôsobom, ktorý dopĺňa globálne hodnotenie, každoročne aktualizovať súhrnnú správu o vnútroštátne stanovených príspevkoch pred každou konferenciou zmluvných strán a zvolať každoročný ministerský okrúhly stôl na vysokej úrovni o ambíciách do roku 2030; naliehavo vyzýva COP27, aby prijala tento pracovný program a zabezpečila každoročné preskúmanie ambícií odrážajúce najlepšie dostupné vedecké poznatky a najvyššiu možnú úroveň ambícií zmluvných strán; zdôrazňuje, že zmluvné strany budú musieť revidovať a zvýšiť svoje vnútroštátne stanovené príspevky, kým nebudú v súlade so smerovaním zlučiteľným s obmedzením globálneho otepľovania na 1,5 °C;

8. víta dokončenie súboru pravidiel Parížskej dohody v Glasgowe a zdôrazňuje, že uplatňovanie súboru pravidiel musí zabezpečiť silnú environmentálnu integritu a poskytnúť najvyššiu úroveň ambícií;

9. víta skutočnosť, že Glasgowský klimatický pakt zdôrazňuje význam adaptácie a potrebu zintenzívniť opatrenia na zvýšenie schopnosti adaptácie, posilnenie odolnosti a zníženie zraniteľnosti voči zmene klímy; v tejto súvislosti konštatuje, že v minulom roku 47 krajín predložilo oznámenia o adaptácii alebo národné adaptačné plány, a očakáva, že ostatné krajiny predložia svoje oznámenia v súlade s Parížskou dohodou; víta vytvorenie nového glasgowského dialógu o stratách a škodách, ktorý by sa mal zameriavať na opatrenia na financovanie odvrátenia, minimalizácie a riešenia strát a škôd spojených s nepriaznivými vplyvmi zmeny klímy;

10. berie na vedomie záväzky financovania opatrení v oblasti zmeny klímy prijaté počas COP26, ale vyjadruje poľutovanie nad tým, že v pláne realizácie financovania opatrení v oblasti zmeny klímy na rok 2021 sa ukázalo, že súčasný globálny cieľ 100 miliárd USD sa pravdepodobne dosiahne až v roku 2023, teda tri roky po pôvodnom termíne; poukazuje na rastúcu medzeru vo financovaní, najmä pokiaľ ide o adaptáciu; naliehavo vyzýva rozvinuté krajiny vrátane EÚ a jej členských štátov, aby zabezpečili, že cieľ financovania opatrení v oblasti zmeny klímy vo výške 100 miliárd USD bude možné splniť a vyplatiť už od roku 2022 a v priemere v období rokov 2020 – 2025, a aby podrobnejšie opísali ďalší postup v súvislosti s novým cieľom financovania opatrení v oblasti zmeny klímy po roku 2025; zdôrazňuje, že financovanie z rozvinutých krajín zodpovedných za veľkú časť emisií v minulosti bude mať zásadný význam aj pre budovanie dôvery v ambicióznejší dialóg o cieľoch v oblasti zmierňovania zmeny klímy;

11. zdôrazňuje, že hosťujúca krajina COP27 patrí medzi regióny sveta najviac postihnuté zmenou klímy; konštatuje, že stredozemská panva sa otepľuje o 20 % rýchlejšie, než je celosvetový priemer, a že región je jedným z hlavných stredísk zmeny klímy na svete, pričom sa predpokladá, že do 20 rokov sa tu bude 250 miliónov ľudí považovať za žijúcich s nedostatočným prístupom k vode ([18]); zdôrazňuje, že Stredozemné more sa stáva morom s najrýchlejším otepľovaním na svete ([19]), s dôsledkami pre dôležité hospodárske odvetvia a celý morský ekosystém, a tak je postihnuté nezvratnými zmenami ekosystému a biologických druhov; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby urýchlene konali a spolupracovali so svojimi stredozemskými partnermi s cieľom pracovať na ambicióznych adaptačných opatreniach a byť lídrom v oblasti zmierňovacích opatrení;

([18]) Stredomorskí experti na zmenu klímy a životného prostredia, Risks associated to climate and environmental changes in the Mediterranean region (Riziká spojené so zmenou klímy a zmenami životného prostredia v stredomorskom regióne), 2019, https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2019/10/MedECC-Booklet_EN_WEB.pdf.

([19]) WWF Mediterranean Marine Initiative, The Climate Change Effect in the Mediterranean – Six stories from an Overheating Sea (Vplyv zmeny klímy v Stredozemnom mori – šesť príbehov z prehrievajúceho sa mora), Rím, Taliansko, 2021.

Štvrtok 20. októbra 2022

12. podporuje iniciatívu ukrajinskej vlády vytvoriť globálnu platformu na posudzovanie environmentálnych škôd spôsobených počas ozbrojených konfliktov;

13. pripomína, že je dôležité v plnej miere zapojiť všetky krajiny do rozhodovacích procesov v rámci UNFCCC; zdôrazňuje, že súčasný rozhodovací proces v rámci UNFCCC by sa mohol zlepšiť, aby sa lepšie umožnila plná účasť delegátov z najmenej rozvinutých krajín a zástupcov občianskej spoločnosti; považuje za nevyhnutné, aby sa zohľadnili pohľady krajín, ktoré sú zmenou klímy najviac postihnuté; vyzýva predsedníctvo konferencie COP27 a budúce predsedníctva, aby preskúmali ďalšie spôsoby, ako zabezpečiť účinnú a zmysluplnú účasť rozvojových krajín, a vyčlenili na to dodatočné zdroje; pripomína svoje predchádzajúce stanoviská k situácii v oblasti ľudských práv v Egypte; berie na vedomie niekoľko organizácií občianskej spoločnosti, ktoré vyjadrili obavy v súvislosti s marginalizáciou občianskej spoločnosti na COP v Egypte a prekážky pre účasť na protestoch a účasť občianskej spoločnosti; vyzýva UNFCCC a egyptské orgány, aby zabezpečili spravodlivý prístup a plnú účasť občanov a organizácií občianskej spoločnosti na COP27;

14. opakuje svoju výzvu na prepustenie všetkých osôb svojvoľne zadržiavaných v Egypte a zdôrazňuje obzvlášť naliehavý prípad zástancu ľudských práv Alau Abda El-Fattaha; vyzýva egyptské orgány, aby dynamiku konferencie COP 27 využili na zlepšenie situácie v oblasti ľudských práv v krajine a na podporu základných slobôd počas konferencie COP 27, ako aj po nej, najmä pokiaľ ide o slobodu prejavu a pokojného zhromažďovania; dôrazne podporuje výzvu expertov Organizácie Spojených národov adresovanú sekretariátu UNFCCC, aby vypracoval kritériá v oblasti ľudských práv, ktoré sa hostiteľské krajiny budúcich konferencií zmluvných strán musia zaviazať plniť ako súčasť hostiteľskej dohody;

15. víta skutočnosť, že Glasgowský klimatický pakt uznáva dôležitú úlohu zainteresovaných strán, ktoré nie sú zmluvnými stranami dohody, vrátane občianskej spoločnosti, pôvodného obyvateľstva, miestnych komunít, mládeže, detí, miestnych a regionálnych samospráv a iných zainteresovaných strán pri prispievaní k pokroku pri dosahovaní cieľov Parížskej dohody; uznáva dôležitú úlohu, ktorú zohráva mládež v boji proti zmene klímy; naliehavo preto vyzýva zmluvné strany a zainteresované strany, aby zabezpečili zmysluplnú účasť a zastúpenie mládeže v multilaterálnych, vnútroštátnych a miestnych rozhodovacích procesoch; pripomína najmä kľúčovú úlohu miest pri znižovaní emisií skleníkových plynov, a víta rastúci počet miest a regiónov na celom svete, ktoré sa zaviazali plniť ciele v oblasti nulovej bilancie emisií, a najmä záväzky 100 európskych miest, ktoré sa zúčastňujú na misii EÚ pre klimaticky neutrálne a inteligentné mestá, stať sa do roku 2030 klimaticky neutrálnymi a stať sa inovačnými uzlami, ktoré umožnia všetkým mestám EÚ a partnerom v ich susedstve nasledovať ich príklad do roku 2050;

16. zdôrazňuje, že na dosiahnutie cieľa obmedziť nárast priemernej globálnej teploty na 1,5 °C je potrebná účinná účasť všetkých zmluvných strán, čo si vyžaduje, aby sa riešila otázka vlastných alebo konfliktných záujmov; vyjadruje znepokojenie najmä nad skutočnosťou, že niektorí veľkí znečisťovatelia využili svoju prítomnosť na konferenciách COP na to, aby podkopali ciele Parížskej dohody; je vážne znepokojený nekonaním UNFCCC so zreteľom na konečné vyriešenie otázky konfliktu záujmov, pokiaľ ide o spoluprácu so zainteresovanými stranami, ktoré nie sú zmluvnými stranami; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v tomto procese prevzali vedúcu úlohu a chránili rozhodovací proces UNFCCC pred záujmami, ktoré sú v rozpore s cieľmi Parížskej dohody;

17. víta zlepšenie Marrákešského partnerstva pre globálne opatrenia v oblasti klímy ako priestoru na povzbudenie neštátnych subjektov a orgánov verejnej správy na nižšej ako celoštátnej úrovni, aby prijali okamžité opatrenia v oblasti klímy, a víta prijatie jeho pracovného programu na rok 2022; uznáva iniciatívy Race to Zero a Race to Resilience ako kľúčové platformy na podporu riadenia zdola nahor, ktoré uľahčujú podávanie správ a hodnotenie na nižšej ako celoštátnej úrovni;

Ambiciózna politika EÚ v oblasti klímy

18. očakáva, že legislatívny balík Fit for 55 a politiky v rámci Európskej zelenej dohody prinesú opatrenia na dosiahnutie cieľa EÚ do roku 2030 a nasmerujú EÚ a jej členské štáty na cestu k dosiahnutiu klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050, a zdôrazňuje stanoviská Európskeho parlamentu v tejto súvislosti; pripomína, že v súlade s európskym právnym

predpisom v oblasti klímy a Parížskou dohodou, ako aj s najlepšími dostupnými vedeckými poznatkami by EÚ mala zintenzívniť svoje opatrenia v oblasti klímy, a to tak v oblasti zmierňovania s cieľom udržať globálne otepľovanie do 1,5 °C v porovnaní s predindustriálnymi úrovňami, ako aj v oblasti adaptácie s cieľom podporiť odolnosť; vyzýva EÚ, aby aktualizovala svoje vnútroštátne stanovené príspevky a zvýšila svoj cieľ zníženia emisií skleníkových plynov do konferencie COP27 na základe najlepších dostupných vedeckých poznatkov; vyzýva na najvyššiu úroveň ambícií v rámci balíka Fit for 55, aby sa všetkým ostatným zmluvným stranám vyslal jasný signál, že EÚ je pripravená prispieť k odstráneniu rozdielov potrebných na obmedzenie globálneho otepľovania na 1,5 °C, a to spravodlivým, sociálne vyváženým, férovým a nákladovo efektívnym spôsobom, pričom sa zohľadnia aspekty globálnej spravodlivosti a rovnosti a historická a súčasná zodpovednosť EÚ za emisie, ktoré spôsobujú klimatickú krízu;

19. Zdôrazňuje skutočnosť, že celkovým cieľom EÚ v oblasti emisií do roku 2030 stanoveným v európskom právnom predpise v oblasti klímy a v legislatívnych návrhoch Fit for 55 sa znížia emisie EÚ viac, ako podľa jej súčasného vnútroštátneho stanoveného príspevku, ktorým je zníženie čistých emisií o 55 %; ďalej zdôrazňuje, že pozície Parlamentu k týmto návrhom a cieľom zahrnutým do plánu REPowerEU sa ešte zvýšia ambície EÚ v oblasti klímy nad túto úroveň, a vyzýva Radu, aby v tejto súvislosti schválila pozície Parlamentu; vyzýva EÚ, aby zodpovedajúcim spôsobom aktualizovala svoje záväzky týkajúce sa emisií vzhľadom na rozhodnutie prijaté v Glasgowskom klimatickom pakte prehodnotiť ciele do roku 2030;

20. zdôrazňuje, že súčasná geopolitická situácia zvýrazňuje naliehavú potrebu znížiť závislosť od fosílnych palív a potrebu podporiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie, a ponúka príležitosť na posilnenie vedúceho postavenia EÚ v tejto oblasti;

21. opakuje, že je potrebné začleniť ambície v oblasti klímy do všetkých politík EÚ a opatrení na ich transpozíciu, a zdôrazňuje, že v článku 6 ods. 4 európskeho právneho predpisu v oblasti klímy sa Komisii ukladá povinnosť posúdiť súlad každého návrhu opatrenia alebo legislatívneho návrhu vrátane rozpočtových návrhov s cieľmi EÚ v oblasti klímy; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v plnej miere vykonávala toto ustanovenie spôsobom, akým vykonáva posúdenia vplyvu vo všetkých oblastiach politiky EÚ; zdôrazňuje aj potrebu prehodnotiť a zosúladiť existujúce politiky Únie a jej členských štátov s týmito cieľmi a očakáva, že novovytvorená Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy prispeje k tomuto posúdeniu; víta vymenovanie 15 členov novovytvorenej Európskej vedeckej poradnej rady pre zmenu klímy; vyzýva poradnú radu, aby čo najskôr zverejnila svoje posúdenie rozpočtu EÚ na emisie skleníkových plynov zlučiteľného s cieľom obmedziť globálne otepľovanie pod 1,5 °C, a očakáva, že Komisia pri vypracúvaní orientačného rozpočtu Únie na emisie skleníkových plynov a cieľov Únie v oblasti klímy na obdobie po roku 2030 v plnej miere zohľadní odporúčania poradného výboru;

22. pripomína nedávne rozhodnutie ústavného súdu členského štátu, že ochrana klímy nie je vecou politickej úvahy a že ustanovením ústavy o ochrane životného prostredia sa ukladá štátu ústavná povinnosť dosiahnuť klimatickú neutralitu;

23. zdôrazňuje silnú podporu občanov EÚ pri zintenzívnení opatrení v oblasti klímy, keďže podľa najnovšieho prieskumu Eurobarometra takmer každý druhý Európan (49 %) považuje zmenu klímy za hlavnú globálnu výzvu pre budúcnosť EÚ;

24. zdôrazňuje, že všetky politiky v oblasti klímy by sa mali vykonávať v súlade so zásadou spravodlivého prechodu na klimatickú neutralitu a v úzkej spolupráci s občianskou spoločnosťou a so sociálnymi a hospodárskymi partnermi; domnieva sa preto, že väčšia transparentnosť, silnejšie sociálne partnerstvá a zapojenie občianskej spoločnosti na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ majú zásadný význam pre dosiahnutie klimatickej neutrality vo všetkých sektoroch spoločnosti spravodlivým, inkluzívnym a sociálne udržateľným spôsobom;

Adaptácia, straty a škody

25. víta nové finančné prísľuby prijaté v Glasgowe v súvislosti s adaptačným fondom a Fondom pre najmenej rozvinuté krajiny; konštatuje však, že podpora zmierňovania je stále vyššia ako podpora adaptácie, a dôrazne podporuje výzvu, aby rozvinuté krajiny do roku 2025 aspoň zdvojnásobili kolektívne financovanie opatrení zamerané na adaptáciu v porovnaní

s úrovňou z roku 2019 v súlade s Glasgowským klimatickým paktom, a to s cieľom dosiahnuť lepšiu rovnováhu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že sedem rokov po prijatí Parížskej dohody zostáva globálny cieľ v oblasti adaptácie nedefinovaný; víta pracovný program zo Šarm aš-Šajchu týkajúci sa globálneho cieľa v oblasti adaptácie, ktorý bol prijatý a spustený na konferencii COP26; zdôrazňuje význam financovania adaptácie založeného na grantoch; naliehavo vyzýva EÚ, aby v rokoch 2021 až 2027 zvýšila podiel finančných prostriedkov na adaptáciu poskytovaných prostredníctvom nástroja Globálna Európa; zdôrazňuje potrebu zintenzívniť úsilie o premietnutie tohto globálneho cieľa adaptácie do merateľných výsledkov, ktoré by okrem iného mali zabezpečiť komplexné pochopenie klimatických rizík a rizík katastrof a súvisiacich potrieb a nákladov na adaptáciu na viacerých úrovniach, zvýšiť dostupnosť konzistentných a porovnateľných údajov, určiť a zlepšiť poskytovanie a dostupnosť prostriedkov vykonávania vrátane finančnej a technologickej podpory a vypracovať spoločný súbor kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov, metodík a prístupov na sledovanie pokroku pri dosahovaní cieľa v priebehu času; v tejto súvislosti zdôrazňuje sendaiský rámec pre znižovanie rizika katastrof a jeho systém monitorovania a podávania správ;

26. zdôrazňuje, že opatrenia v oblasti adaptácie v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte sú neodvratnou nevyhnutnosťou pre všetky krajiny, ak majú minimalizovať negatívne vplyvy krízy v oblasti klímy a biodiverzity a ak sa má dosiahnuť odolnosť proti zmene klímy a udržateľný rozvoj, pričom treba zohľadniť osobitnú zraniteľnosť voči vplyvom zmeny klímy na rozvojové krajiny, najmä najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty; zdôrazňuje, že adaptačné opatrenia môžu priniesť viaceré výhody, ako je zlepšenie poľnohospodárskej produktivity, inovácií, zdravia a blaha, potravinovej bezpečnosti, živobytia a zachovania biodiverzity, ako aj zníženie rizík a škôd; vyzýva EÚ a členské štáty, aby zintenzívnili adaptačné opatrenia prostredníctvom povinných adaptačných plánov, posúdení zraniteľnosti voči zmene klímy a záťažových testov v oblasti klímy na miestnej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni a prostredníctvom podpory prístupov vedených na miestnej úrovni a spolupráce s miestnymi orgánmi a miestnou občianskou spoločnosťou s cieľom v plnej miere dodržiavať adaptačné ciele Parížskej dohody a zabezpečiť, aby politiky EÚ dostatočne chránili komunity a ekosystémy v EÚ pred účinkami zmeny klímy; vyzýva na ďalší pokrok v súvislosti s novou adaptačnou stratégiou EÚ a zdôrazňuje význam jej prepojenia so stratégiou EÚ v oblasti biodiverzity a novým regulačným rámcom týkajúcim sa adaptácie vyplývajúcim z európskeho právneho predpisu v oblasti klímy; opätovne vyzýva na ich ambiciózne vykonávanie vrátane ich medzinárodných zložiek;

27. zdôrazňuje, že hoci zmena klímy je globálnym problémom, každý región je už teraz inak ovplyvnený a že miestne samosprávy, ktoré sú bližšie k obyvateľstvu, sú kľúčovými aktérmi, ktorí uľahčujú adaptáciu na zmenu klímy; zdôrazňuje, že na dosiahnutie účinných a cielených riešení je potrebné lepšie nasmerovanie finančných zdrojov na miestnu úroveň, a v tomto zmysle víta misiu pre adaptáciu na zmenu klímy, ktorá podporí najmenej 150 európskych regiónov a komunít v záujme odolnosti proti zmene klímy do roku 2030; vyzýva na podporu regionálneho a decentralizovaného prístupu v reakcii na dôsledky zmeny klímy a pri prístupe k financovaniu opatrení v oblasti zmeny klímy v rozvojových krajinách, aby miestne orgány, miestne organizácie občianskej spoločnosti a ochrancovia životného prostredia dostali väčšiu úlohu pri riešení dôsledkov zmeny klímy a aby sa podpora dostala k tým najzraniteľnejším;

28. zdôrazňuje, že adaptačná stratégia EÚ, ktorú Komisia prijala 24. februára 2021, vyjadruje cieľ Komisie zvýšiť zdroje a ďalej mobilizovať rozsiahlejšie adaptačné financovanie a že je potrebné venovať osobitnú pozornosť zaisteniu toho, aby sa finančné zdroje dostali k najzraniteľnejším komunitám v rozvojových krajinách;

29. zdôrazňuje, že systémy včasného varovania majú zásadný význam pre účinnú adaptáciu, ale sú dostupné len pre menej ako polovicu členov WMO; podporuje návrh WMO, ktorý má byť schválený na konferencii COP27, aby sa systémy včasného varovania dostali v najbližších piatich rokoch ku všetkým; dúfa, že táto iniciatíva služieb včasného varovania sa bude realizovať rýchlo, najmä s cieľom zachrániť čo najskôr čo najviac životov;

30. zdôrazňuje, že ochranou prírody a ekosystémov, zachovaním a obnovením prirodzených biotopov a druhov, dobrým ekologickým stavom, správou vôd a bezpečnosťou potravín zelená infraštruktúra prispieva k adaptácii na zmenu klímy a znižovaniu rizika katastrof; konštatuje, že rozvoj zelenej infraštruktúry patrí k najúčinnejším opatreniam v oblasti adaptácie na zmenu klímy, ktoré možno vykonávať v mestách, pretože zmierňuje negatívne vplyvy zmeny klímy a výrazný nárast extrémnych poveternostných javov, ako sú vlny horúčav, lesné požiare, intenzívne zrážky, záplavy a suchá, vyrovnáva extrémne teploty a zlepšuje kvalitu života obyvateľov žijúcich v mestských oblastiach vrátane ich duševného a fyzického zdravia;

31. zdôrazňuje ničivé environmentálne, sociálne a hospodárske vplyvy dezertifikácie v strednodobom a dlhodobom horizonte, ňou vyvolávané vyľudňovanie v niektorých oblastiach a potrebu spoločných prístupov s cieľom náležite predchádzať a prispôsobiť sa tomuto javu a riešiť ho; preto pripomína kľúčový význam hospodárenia s vodou pre zmierňovanie zmeny klímy a adaptácie na ňu, ale aj pre ochranu vody a potravinovej bezpečnosti, ochranu biodiverzity a podporu zdravej pôdy; zdôrazňuje preto potrebu rýchleho a úplného vykonania rámcovej smernice EÚ o vode s cieľom dosiahnuť jej ciele a lepšie hospodárenie s európskymi vodnými zdrojmi; zdôrazňuje, že opätovné využívanie vody a efektívne využívanie vody prostredníctvom obehových procesov sa musí v plnej miere vykonávať v celom hospodárstve a spoločnosti s cieľom využiť hodnotu vody a zaistiť bezpečnosť vody z hľadiska kvantity a kvality; zdôrazňuje, že digitálne riešenia môžu prispieť k adaptácii na zmenu klímy zlepšením schopnosti predvídať nedostatok vody, povodne a znečistenie vody, a podporuje zavádzanie týchto nástrojov;

32. zdôrazňuje, že zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia sú hlavnými hnacími silami vysídľovania ľudí a multiplikátormi hrozieb, ktoré ovplyvňujú bezpečnosť ľudí a sociálno-politickú stabilitu; zdôrazňuje, že nedostatočné schopnosti zmiernenia a adaptácie môžu viesť k ozbrojeným konfliktom, nedostatku potravín, prírodným katastrofám a k vysídľovaniu spôsobenému klímou; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby uznali potreby a zraniteľnosť ľudí postihnutých vysídľovaním v dôsledku zmeny klímy, a žiada o posilnenie rozvojovej spolupráce a humanitárnej politiky EÚ a ich príslušných finančných nástrojov na podporu adaptácie na zmenu klímy v rozvojových krajinách, budovania odolnosti, posilnenia znižovania rizika katastrof a reakcie na humanitárne krízy v čase rastúcich potrieb;

33. konštatuje, že v článku 8 Parížskej dohody (o stratách a škodách) sa uvádza, že zmluvné strany by mali zaujať prístup založený na spolupráci, pokiaľ ide o straty a škody spojené s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy; zdôrazňuje preto význam globálnych podporných opatrení v oblastiach, ktoré sú osobitne citlivé na vplyvy zmeny klímy, ako sú pobrežné oblasti a ostrovy, a v ktorých je obmedzená adaptačná schopnosť; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vybudovali most medzi rozvinutými, rozvojovými a najmenej rozvinutými krajinami a zamerali sa na zintenzívnenie práce koalície vysokých ambícií vo vzťahu k financovaniu zmierňovania a adaptácie a k stratám a škodám; uznáva, že sú to nevyhnutné zložky globálnej klimatickej spravodlivosti;

34. vyjadruje poďakovanie IPCC a vysoko oceňuje prácu v súvislosti s jeho 6. hodnotiacou správou; víta dôkladné posúdenie strát a škôd uvedené v nedávnej správe pracovnej skupiny II IPCC a poukazuje na to, že straty a škody potvrdzuje ako oblasť rastúceho významu v medzinárodnej klimatickej politike, ako aj v klimatológii; vyzýva IPCC, aby na túto prácu nadviazal a vypracoval osobitnú správu, ktorá sa bude osobitne zaoberať stratami a škodami;

35. opakuje, že medzinárodné inštitúcie musia posilniť svoje organizácie, spoluprácu a krízové riadenie, aby boli lepšie pripravené na zmenu klímy na miestnej a celosvetovej úrovni ako ďalší krok smerom k inštitucionálnej adaptácii na zmenu klímy;

Kríza v oblasti klímy a biodiverzity

36. zdôrazňuje význam ochrany, zachovania a obnovy prírody a ekosystémov v záujme dosiahnutia cieľov Parížskej dohody; zdôrazňuje tiež kľúčovú úlohu, ktorú zohráva biodiverzita tým, že umožňuje ľuďom bojovať proti globálnemu otepľovaniu a prispôsobovať sa mu a zvyšovať svoju úroveň odolnosti; domnieva sa, že riešenia blízke prírode

a ekosystémové prístupy sú kľúčovými nástrojmi na podporu zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, ako aj na ochranu a obnovu biodiverzity a lesov a znižovanie rizika katastrof; zdôrazňuje, že čo najrýchlejším obnovením degradovaných ekosystémov a účinnou a spravodlivou ochranou 30 až 50 % zemských biotopov, sladkovodných a oceánskych biotopov, pričom sa budú chrániť a posilňovať ľudské práva a práva pôvodného obyvateľstva, môže spoločnosť profitovať zo schopnosti prírody absorbovať a ukladať uhlík; zdôrazňuje, že je potrebné urýchliť pokrok smerom k udržateľnému rozvoju, ale že na to je nevyhnutné primerané financovanie a politická podpora;

37. zdôrazňuje rozhodujúcu a vzájomne závislú úlohu lesov, biodiverzity a udržateľného využívania pôdy, ktoré umožňujú svetu plniť jeho ciele udržateľného rozvoja; zdôrazňuje preto naliehavú potrebu zastaviť a zvrátiť odlesňovanie a degradáciu pôdy ako spôsob, ako prispieť k zníženiu ročných čistých emisií skleníkových plynov;

38. opakuje záväzok vlád 141 krajín s rozlohou viac ako 3,6 miliardy hektárov lesov ukončiť a zvrátiť odlesňovanie do roku 2030;

39. opakuje, že prísne zachovanie a obnova ekosystémov s vysokým obsahom uhlíka je možnosťou reakcie s okamžitým vplyvom a širokou škálou prínosov v oblasti zmierňovania a adaptácie; uznáva kľúčovú úlohu lesov pri ochrane klímy a biodiverzity; zdôrazňuje, že lesy prispievajú k úsiliu zmierniť negatívne vplyvy zmeny klímy a prispôsobiť sa im;

40. zdôrazňuje, že odvetvové politiky a politika v oblasti klímy v odvetví využívania pôdy vrátane dôležitých činností prvovýroby v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve musia primerane fungovať v súčinnosti s prirodzenými adaptačnými kapacitami prírodných a poloprírodných ekosystémov a v čo najväčšej miere zlepšovať adaptačnú kapacitu prevažne kultúrnej krajiny; zdôrazňuje nedávne rozhodnutie súdu vo veci, v ktorej žalobcovia boli lesníci, ktorí podali žalobu proti štátu za jeho vnútroštátnu politiku v oblasti lesného hospodárstva, ktorá im skutočne znemožňuje zlepšiť odolnosť obhospodarovaných lesov, a to aj odrádzaním od prirodzenej regenerácie ([20]);

41. pripomína, že podľa piatej hodnotiacej správy IPCC sú pôvodné, miestne a tradičné formy znalostí hlavným zdrojom pre udržateľné riadenie prírodných zdrojov, zachovanie biodiverzity a adaptáciu na zmenu klímy; zdôrazňuje, že je potrebné posilniť práva ich komunít na pôdu a zdroje s cieľom zmierniť zmenu klímy, ako sa uvádza v Deklarácii Organizácie Spojených národov o právach pôvodného obyvateľstva a v Dohovore MOP č. 169, a dodržiavať zásadu slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu;

42. zdôrazňuje v kontexte podnikania potrebu chrániť ochrancov pôdy a životného prostredia zabezpečením účinnej a spoľahlivej regulačnej ochrany životného prostredia, pracovných práv, pozemkových práv, práv pôvodného obyvateľstva, živobytia a kultúr vrátane zásady slobodného, predchádzajúceho a informovaného súhlasu; v tejto súvislosti víta iniciatívu EÚ týkajúcu sa náležitej starostlivosti v oblasti udržateľnosti podnikov a navrhované nariadenie o sprístupnení určitých komodít a výrobkov spojených s odlesňovaním a degradáciou lesov na trhu Únie a o ich vývoze z Únie; vyzýva zmluvné strany, aby zabezpečili, že záväzky prijaté na COP27 týkajúce sa vykonávania Parížskej dohody budú v súlade s existujúcimi medzinárodnými záväzkami a normami v oblasti ľudských práv, ktoré sa vzťahujú na obchodné operácie;

43. pripomína, že zmena klímy je jednou z hlavných priamych príčin straty biodiverzity a degradácie pôdy; zdôrazňuje, že sa predpokladá, že negatívne účinky zmeny klímy na prírodu a biodiverzitu, ekosystémy, oceány, zdravie a na potravinovú bezpečnosť budú v nadchádzajúcich desaťročiach podľa všetkého kritické; zdôrazňuje, že na ochranu celosvetovej biodiverzity, zastavenie jej súčasného úpadku a jej obnovenie v čo najväčšej miere je potrebný silnejší, záväzný a ambicióznejší medzinárodný rámec; uznáva v tejto súvislosti význam konferencie o biodiverzite, ktorá sa bude konať v decembri 2022 v Montreali v Kanade; vyzýva IPCC a IPBES, aby pokračovali v spolupráci a spoločnej práci s cieľom

([20]) https://www.klimazaloba.cz/wp-content/uploads/2021/04/Klimatická-žaloba.pdf

poskytnúť tvorcom politík najnovšie vedecké poznatky o dvojitej kríze v oblasti klímy a biodiverzity a o tom, ako ich riešiť; vyzýva tiež UNFCCC, aby v partnerstve s Dohovorom Organizácie Spojených národov o biologickej diverzite (ďalej len „UNCBD“) a Rozvojovým programom Organizácie Spojených národov (ďalej len „UNDP“) pracoval na jednotnom rámci pre klimatickú neutralitu a odolnosť, ochranu biodiverzity a udržateľný rozvoj;

44. nabáda zmluvné strany, aby v súlade s Glasgowským klimatickým paktom stanovili integrovaný prístup k riešeniu otázky biodiverzity vo vnútroštátnych, regionálnych a miestnych politických a plánovacích rozhodnutiach; v tejto súvislosti vyzýva UNFCCC, aby v partnerstve s UNCBD a UNDP pracoval na jednotnom rámci pre klimatickú neutralitu a odolnosť, ochranu biodiverzity a udržateľný rozvoj; víta vyhlásenie z Edinburghu o globálnom rámci pre biodiverzitu po roku 2020, ktoré je príkladom inkluzívneho prístupu „celej vlády“;

45. vyzýva zmluvné strany, aby pokračovali v práci na dialógu o oceánoch a zmene klímy stanovením cieľov zameraných na konkrétne opatrenia, riešením najrelevantnejších a najnaliehavejších otázok prepojenia medzi oceánom a klímou a nabádaním krajín, najmä pobrežných krajín, aby do svojich aktualizovaných vnútroštátne stanovených príspevkov, národných adaptačných plánov, dlhodobých stratégií a návrhov globálneho hodnotenia okrem iných opatrení zahrnuli zodpovedajúce záväzky;

Udržateľné financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy

46. zdôrazňuje, že EÚ a jej členské štáty sú najväčším poskytovateľom verejného financovania opatrení v oblasti zmeny klímy; uznáva význam financovania úspešných opatrení v oblasti zmeny klímy, najmä preto, že mnohé rozvojové krajiny majú podmienené vnútroštátne stanovené príspevky, ktorých dosiahnutie závisí od dostatočnej finančnej podpory; víta preto, že do roku 2025 sa stanoví nový spoločný kvantifikovaný cieľ týkajúci sa financovania opatrení v oblasti zmeny klímy, ktorý by mal výrazne prevýšiť 100 miliárd USD ročne z roku 2020, a zohľadniť potreby a priority rozvojových krajín, pokiaľ ide o doplnkové a primerané financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy; zastáva názor, že v rámci tohto nového kolektívneho kvantifikovaného cieľa v oblasti financovania opatrení v oblasti zmeny klímy by sa mali preskúmať samostatné ciele v oblasti zmierňovania zmeny klímy, adaptácie na ňu a strát a škôd; zdôrazňuje, že pri určovaní výšky príspevkov zmluvných strán by sa v budúcich cieľoch financovania opatrení v oblasti zmeny klímy mali zohľadňovať potreby rozvojových krajín, ako aj zásada rovnosti Parížskej dohody; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné jasne uprednostniť financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy založené na grantoch, aby sa zabezpečilo, že financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy neprispeje k neudržateľnej úrovni zadlženia rozvojových krajín; opakuje svoju výzvu na vytvorenie osobitného mechanizmu verejného financovania EÚ, ktorý poskytne dodatočnú a primeranú podporu na dosiahnutie spravodlivého podielu EÚ na medzinárodných cieľov financovania opatrení v oblasti zmeny klímy; pripomína aj svoju pozíciu z 22. júna 2022 k mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM) ([21]), podľa ktorej by Únia mala financovať úsilie najmenej rozvinutých krajín o dekarbonizáciu ich výrobných odvetví ročnou sumou zodpovedajúcou aspoň úrovni príjmov získaných predajom certifikátov CBAM;

47. zdôrazňuje význam realizácie globálneho cieľa v oblasti adaptácie a mobilizácie veľkých nových fondov na adaptáciu v rozvojových krajinách; so znepokojením konštatuje, že náklady a potreby na adaptáciu sa zvyšujú a že sú päť- až desaťkrát vyššie ako súčasné medzinárodné verejné finančné toky na adaptáciu, čo vedie k prehlbovaniu medzery vo financovaní adaptácie; berie na vedomie ťažkosti spojené s nasmerovaním súkromných finančných prostriedkov na adaptáciu; zdôrazňuje, že súčasné globálne finančné toky nepostačujú na vykonávanie potrebných opatrení v oblasti adaptácie a obmedzujú ho, najmä v rozvojových krajinách, a to aj preto, že podstatná časť finančných prostriedkov na adaptáciu sa poskytuje vo forme úverov; konštatuje, že 50 % celkového financovania opatrení EÚ v oblasti zmeny klímy v roku 2020 bolo poskytnutých vo forme grantov, a naliehavo vyzýva EÚ a všetky členské štáty, aby zvýšili financovanie založené na grantoch, najmä na adaptáciu, a najmä pre najmenej rozvinuté krajiny a malé ostrovné rozvojové štáty; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby sa zaviazali k výraznému zvýšeniu financovania adaptácie, ktoré poskytujú, a aby na konferencii COP27 predložili jasný plán, ako dosiahnuť cieľ dohodnutý v Glasgowskom klimatickom pakte, ktorým je zdvojnásobiť financovanie adaptácie do roku 2025 v porovnaní s úrovňami z roku 2019;

([21]) Prijaté texty, P9_TA(2022)0248.

48. uznáva potrebu pokroku v otázke finančných prostriedkov na riešenie strát a škôd; vyzýva zmluvné strany, aby sa dohodli na nových, primeraných a dodatočných zdrojoch verejných financií, ktoré budú jasne uprednostňovať granty na riešenie strát a škôd súvisiacich s nepriaznivými dôsledkami zmeny klímy; berie na vedomie ťažkosti spojené s nasmerovaním súkromných financií na straty a škody; naliehavo vyzýva EÚ, aby sa konštruktívne angažovala pred konferenciou COP27, a to aj preskúmaním podmienok fungovania takéhoto nástroja, pričom sa zohľadnia existujúce inštitucionálne opatrenia v návrhoch rozvojových krajín na zriadenie nástroja na financovanie strát a škôd na konferencii COP27; žiada, aby boli straty a škody stálym bodom programu budúcich konferencií COP, aby existoval jasný rokovací priestor na monitorovanie a pokrok v týchto otázkach, a aby sa úplne sfunkčnila sieť Santiago s cieľom účinne urýchliť technickú pomoc pri primeranom riešení strát a škôd;

49. pripomína, že všetky zmluvné strany musia zabezpečiť zlučiteľnosť finančných tokov – verejných aj súkromných, domácich aj medzinárodných – s cestou k dosiahnutiu cieľa 1,5 °C stanoveného v Parížskej dohode; opakuje, že je potrebné urýchlene ukončiť dotácie na fosílne palivá a iné dotácie škodlivé pre životné prostredie v EÚ a na celom svete; zdôrazňuje záväzok Glasgowského klimatického paktu urýchliť úsilie o postupné ukončenie neekologizovanej výroby energie z uhlia a neefektívnych dotácií na fosílne palivá; vyjadruje znepokojenie nad tým, že chýba definícia toho, čo sú „neefektívne dotácie na fosílne palivá“, a že to vážne ohrozuje dôveryhodnosť takýchto záväzkov; konštatuje, že dotácie na fosílne palivá v EÚ ešte stále dosahujú približne 55 – 58 miliárd EUR ročne; pripomína Komisii a členským štátom ich povinnosti v rámci 8. environmentálneho akčného programu, aby stanovili lehotu na postupné zrušenie dotácií na fosílne palivá v súlade s ambíciou obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C, a vypracovali záväzný rámec Únie na monitorovanie pokroku členských štátov pri postupnom rušení dotácií na fosílne palivá a podávanie správ o ňom na základe dohodnutej metodiky; vyzýva Komisiu a všetky členské štáty, aby zaviedli konkrétne politiky, harmonogramy a opatrenia na postupné zrušenie všetkých priamych a nepriamych dotácií na fosílne palivá čo najskôr a najneskôr do roku 2025; vyzýva ostatné zmluvné strany, aby prijali podobné opatrenia a pracovali na vypracovaní zmluvy o nešírení fosílnych palív; víta záväzok skupiny G7 zastaviť do konca roku 2022 financovanie rozvoja fosílnych palív v zahraničí a zároveň zdôrazňuje, že tento záväzok by sa mal uplatňovať aj na domácej úrovni; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby rámec EÚ pre stanovovanie cien uhlíka nepodporoval priemyselné znečistenie; zdôrazňuje úlohu inovačného fondu;

50. považuje za nevyhnutné, aby hlavné medzinárodné finančné inštitúcie urýchlene prijali a rozvíjali ekologické financovanie s cieľom dosiahnuť úspešnú dekarbonizáciu svetového hospodárstva; pripomína úlohu Európskej investičnej banky (ďalej len „EIB“) ako klimatickej banky EÚ a jej nedávno prijatý plán klimatickej banky a aktualizovanú úverovú politiku v oblasti energetiky a dodatočné úsilie Európskeho investičného fondu (EIF) s cieľom raziť cestu investíciám v oblasti klímy; víta skutočnosť, že Európska centrálna banka (ECB) sa zaviazala začleniť aspekty zmeny klímy do svojho rámca menovej politiky; naliehavo vyzýva mnohostranné rozvojové banky vrátane EIB a inštitúcie financujúce rozvoj, ktoré zvyčajne poskytujú finančnú podporu vo forme nástrojov vytvárajúcich dlh, aby uplatňovali zásady zodpovedného poskytovania a prijímania úverov a zosúladili svoje portfóliá s Parížskou dohodou a zhromažďovali a využívali vysokokvalitné údaje o klimatických rizikách, zraniteľnosti a vplyvoch s cieľom viesť smerovanie investícií smerom k investíciám zosúladeným s 1,5 °C; uznáva význam vytvorenia Glasgowskej finančnej aliancie pre čisté nulové emisie a jej záväzok podporovať rozvíjajúce sa ekonomiky pri prechode na nulovú bilanciu; víta v tejto súvislosti dohodu EÚ o podávaní správ o udržateľnosti podnikov, ktorá má zásadný význam pre budovanie finančnej podpory;

51. podporuje prácu koalície ministrov financií pre oblasť klímy a nabáda všetky vlády, aby prijali záväzky koalície týkajúce sa zosúladenia všetkých politík a postupov v oblasti pôsobnosti ministerstiev financií s cieľmi Parížskej dohody a uplatňovania účinného stanovovania cien uhlíka podľa helsinských zásad;

52. víta prácu Rady pre medzinárodné normy udržateľnosti zameranú na vytvorenie globálneho základu zverejňovania informácií o udržateľnosti pre kapitálové trhy s cieľom nasmerovať viac kapitálu na čisté technológie a investície v oblasti klímy;

Úsilie vo všetkých sektoroch

53. pripomína, že európsky právny predpis v oblasti klímy obsahuje záväzok uľahčovať odvetvové dialógy a partnerstvá v oblasti klímy tým, že inkluzívnym a reprezentatívnym spôsobom združí kľúčové zainteresované strany s cieľom povzbudiť samotné odvetvia, aby vypracovali orientačné dobrovoľné plány a naplánovali svoj prechod smerom k plneniu zámeru Únie dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050; zdôrazňuje, že takéto plány by mohli významne prispieť k pomoci odvetviam pri plánovaní potrebných investícií do prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo a mohli by slúžiť aj na lepšie zapojenie sektorov do hľadania klimaticky neutrálnych riešení;

54. vyzýva všetky zmluvné strany, aby urýchlene prijali opatrenia proti emisiám metánu; víta globálny záväzok znížiť emisie metánu, ktorý EÚ, USA a niekoľko ďalších krajín podpísali na konferencii COP26 a ktorého cieľom je znížiť do roku 2030 všetky emisie metánu spôsobené ľudskou činnosťou o 30 % v porovnaní s úrovňami z roku 2020, čo je prvý krok smerom k zníženiu o 45 %, ktoré odporúča UNEP ([22]); vyzýva všetkých signatárov, aby zabezpečili zníženie emisií metánu na svojom území aspoň o 30 % do roku 2030 a prijali vnútroštátne opatrenia na dosiahnutie tohto cieľa; konštatuje, že približne 60 % emisií metánu vo svete sa vypúšťa zo zdrojov, ako sú poľnohospodárstvo, skládky odpadov, zariadenia na čistenie odpadových vôd a výroba a potrubná preprava fosílnych palív; pripomína, že metán je silný skleníkový plyn, ktorý je 28-krát silnejší ako CO_2 v storočnom časovom rámci a 80-krát silnejší v 20-ročnom časovom rámci; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že dôraznejšie opatrenia na zníženie emisií metánu sú jedným z nákladovo najefektívnejších opatrení na zníženie emisií skleníkových plynov v krátkodobom horizonte; konštatuje, že na nákladovo efektívne zmiernenie emisií metánu, za nízke alebo negatívne náklady, je už k dispozícii mnoho technológií a postupov; konštatuje, že emisie metánu v poľnohospodárstve sú spôsobené predovšetkým zvyšujúcim sa počtom hospodárskych zvierat a že emisie hospodárskych zvierat z maštaľného hnoja a enterickej fermentácie zodpovedajú približne za 32 % antropogénnych emisií metánu; v tejto súvislosti berie na vedomie návrh na zníženie emisií metánu v odvetví energetiky, ktorý Komisia predložila v decembri 2021; vyzýva na prijatie dodatočných záväzných legislatívnych opatrení na riešenie emisií v iných odvetviach produkujúcich emisie, na záväzné ciele Únie v oblasti znižovania emisií metánu, ako aj na zaradenie metánu medzi regulované znečisťujúce látky v smernici o národných záväzkoch na znižovanie emisií; opakuje svoju výzvu na riešenie otázky hustoty chovu hospodárskych zvierat v EÚ s cieľom zabezpečiť ambiciózne zníženie emisií skleníkových plynov v tomto odvetví; opakuje svoje stanovisko, že je potrebná zmena v modeloch spotreby smerom k zdravším potravinám, stravovaniu a životnému štýlu vrátane zvýšenej spotreby udržateľne a regionálne pestovaných rastlín a potravín rastlinného pôvodu a že je potrebné riešiť nadmernú spotrebu mäsa a ultra-spracovaných výrobkov;

55. domnieva sa, že modely udržateľnej poľnohospodárskej výroby si vyžadujú stanovenie globálnych noriem s využitím medziodvetvového, multidisciplinárneho prístupu „jedno zdravie“ ([23]) s cieľom zabezpečiť prechod na udržateľné potravinové systémy, ako aj splniť záväzky Parížskej dohody a Glasgowského klimatického paktu;

56. uznáva, že zmena klímy prispeje k zvýšeniu odolnosti voči antibiotikám, a preto žiada, aby zmluvné strany uzavreli globálnu dohodu o znížení používania antimikrobiálnych látok a boji proti riziku rezistencie;

57. zdôrazňuje, že odvetvie dopravy je jediným odvetvím, v ktorom emisie na úrovni EÚ od roku 1990 vzrástli, a že to nie je zlučiteľné s cieľmi EÚ v oblasti klímy, ktoré si vyžadujú rozsiahlejšie a rýchlejšie znižovanie emisií zo všetkých sektorov spoločnosti vrátane leteckej a námornej dopravy; domnieva sa, že v záujme zaistenia súladu vnútroštátne stanovených príspevkov so záväzkami celého hospodárstva požadovanými Parížskou dohodou by zmluvné strany mali byť dôrazne nabádané k tomu, aby do svojich vnútroštátne stanovených príspevkov zaradili emisie z medzinárodnej námornej dopravy a letectva a dohodli sa na opatreniach na medzinárodnej, regionálnej a národnej úrovni na riešenie emisií z týchto odvetví vrátane vplyvov letectva, ktoré nesúvisia s CO_2, a vykonali uvedené opatrenia; ďalej pripomína, že podľa IEA musia mať všetky nové osobné automobily uvedené na trh na celom svete do roku 2035 nulové emisie s cieľom dosiahnuť do roku 2050 nulovú bilanciu emisií;

58. zdôrazňuje začlenenie námorných a leteckých emisií do systému EÚ pre obchodovanie s emisiami (ďalej len „ETS“), ktorý by mohol slúžiť aj ako vzor pre iné krajiny a bude podporovať väčšie ambície na medzinárodnej úrovni, a to aj v rámci Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) a Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO); je znepokojený

([22]) UNEP Global Methane Assessment 2021 (Globálne hodnotenie metánu za rok 2021).
([23]) https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1

pomalým pokrokom dosahovaným v IMO a ICAO pri riešení emisií z medzinárodnej lodnej a leteckej dopravy; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby urobili všetko pre to, aby posilnili systém kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve (CORSIA), pri súčasnom zabezpečení legislatívnej autonómie EÚ pri vykonávaní smernice o ETS; víta prebiehajúcu prácu IMO s cieľom aktualizovať jej stratégiu v oblasti skleníkových plynov a jej cieľ zníženia emisií a prijať konkrétne opatrenia; naliehavo však vyzýva IMO, aby urýchlene pokročila v prijímaní cieľov a opatrení v krátkodobom a strednodobom horizonte, ktoré sú v súlade s cieľmi Parížskej dohody;

59. poukazuje na obrovský vplyv používania súkromných lietadiel na klímu, keďže jedno súkromné lietadlo je schopné emitovať dve metrické tony CO_2 len za jednu hodinu ([24]); zdôrazňuje, že je dôležité, aby vedúci predstavitelia išli príkladom, a preto vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektorí svetoví lídri a delegáti cestovali na konferenciu COP 26 súkromným lietadlom; vyzýva všetkých účastníkov konferencie COP 27, aby si na cestu do svojho cieľa zvolili spôsob dopravy, ktorý znečistí životné prostredie najmenej; so znepokojením konštatuje, že používanie súkromných lietadiel v Európe sa odhadom zvýšilo o 30 % v porovnaní s úrovňami pred pandémiou ([25]), a preto vyzýva členské štáty, aby bezodkladne prijali opatrenia na obmedzenie používania súkromných lietadiel na svojom území;

60. víta naštartovanie aliancie Beyond Oil and Gas Alliance na konferencii COP26 a zdôrazňuje nevyhnutnosť jej cieľa obmedziť dodávky fosílnych palív a ukončiť ťažbu ropy a zemného plynu; pripomína, že fosílne palivá najviac prispievajú k zmene klímy a sú zodpovedné za viac ako 75 % všetkých skleníkových plynov a že súčasné plány by viedli k produkcii približne o 240 % väčšieho množstva uhlia, o 57 % väčšieho množstva ropy a o 71 % väčšieho množstva plynu ako to, čo by bolo v súlade s obmedzením globálneho otepľovania na 1,5 °C; podporuje sociálne spravodlivú a nestrannú globálnu transformáciu s cieľom zosúladiť ťažbu ropy a zemného plynu s cieľmi Parížskej dohody; vyzýva všetky členské štáty a ostatné zmluvné strany Parížskej dohody, aby sa k tejto iniciatíve pripojili;

61. vyjadruje znepokojenie nad tým, že investori do fosílnych palív žalujú vlády pred investičnými tribunálmi v súvislosti s investičnými dohodami za realizáciu klimatických politík, postupného ukončovania používania fosílnych palív alebo spravodlivej transformácie; požaduje jednotu dvojstranných a viacstranných investičných dohôd a medzinárodne dohodnutých klimatických cieľov vylúčením ochrany investícií do fosílnych palív;

62. pripomína, že podľa šiestej hodnotiacej správy Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC) by možnosti zmierňovania, ktoré stoja 100 USD na tonu CO_2 alebo menej, mohli do roku 2030 znížiť globálne emisie skleníkových plynov aspoň o polovicu úrovne z roku 2019; zdôrazňuje preto, že zavedenie účinnej ceny uhlíka ako súčasti širšieho súboru politík môže prispieť k výraznému zníženiu emisií skleníkových plynov a stimulovať inovácie v oblasti čistých technológií; nabáda EÚ, aby prevzala vedúcu úlohu pri propagovaní stanovovania cien uhlíka v kombinácii s účinným a sociálne inkluzívnym využívaním príjmov na podporu rýchlejšej a spravodlivejšej transformácie; nabáda EÚ, aby preskúmala prepojenia a iné formy spolupráce s existujúcimi mechanizmami stanovovania cien uhlíka v tretích krajinách a regiónoch s cieľom urýchliť celosvetové nákladovo efektívne a sociálne spravodlivé znižovanie emisií a zároveň znížiť riziko úniku uhlíka, pričom všetky tieto kroky by mali prispieť k vytvoreniu rovnakých podmienok na celosvetovej úrovni; vyzýva Komisiu, aby zaviedla ochranné prvky na zaistenie toho, aby akékoľvek prepojenia s ETS EÚ naďalej prinášali dodatočné a trvalé príspevky k zmierňovaniu zmeny klímy a neohrozovali záväzky EÚ týkajúce sa domácich emisií skleníkových plynov;

63. vyzýva Komisiu, aby spolupracovala s ďalšími významnými producentmi emisií CO_2 s cieľom vytvoriť medzinárodný klimatický klub otvorený pre všetky krajiny, ktoré sa zaviazali stáť na čele vysokých ambícií v oblasti klímy a účinnom stanovovaní cien uhlíka, so spoločnými cieľmi v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov a dosiahnutia klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050;

([24]) Doprava a životné prostredie, Súkromné lietadlá: môžu superbohatí preťažovať leteckú dopravu s nulovými emisiami?, apríl 2021.
([25]) Tamtiež.

Zmena klímy a rod

64. upozorňuje, že zmena klímy má ovplyvňuje ľudí rôznymi spôsobmi v závislosti od faktorov, ako sú pohlavie, vek, zdravotné postihnutie, etnická príslušnosť a chudoba; domnieva sa, že transformácia smerom k udržateľnej spoločnosti sa musí uskutočňovať inkluzívnym, spravodlivým a rovnocenným spôsobom a že rodová rovnosť je kľúčovým prvkom tejto transformácie; víta preto prijatie rozhodnutia, ktoré odporučil Pomocný orgán pre vykonávanie v oblasti rodovej rovnosti a zmeny klímy, na konferencii COP26, aby sa rodový rozmer lepšie začlenil do vnútroštátne stanovených príspevkov a aby financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy zohľadňovalo rodové hľadisko; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že približne polovica zmluvných strán ešte stále neurčila a nepodporila národné kontaktné miesto pre rodové otázky a zmenu klímy pre rokovania, vykonávanie a monitorovanie;

65. zdôrazňuje posilnený pracovný program UNFCCC z Limy týkajúci sa rodovej rovnosti a jeho akčný plán pre rodovú rovnosť, v ktorom sa uznáva pretrvávajúca potreba podporovať a presadzovať rodovú rovnosť ako prierezovú prioritu v oblasti zmeny klímy; pripomína svoju výzvu Komisii, aby vypracovala konkrétny akčný plán na splnenie záväzkov obnoveného akčného plánu pre rodovú rovnosť a aby vytvorila stále kontaktné miesto EÚ pre rodovú rovnosť a zmenu klímy s dostatočnými rozpočtovými zdrojmi na vykonávanie a monitorovanie opatrení v oblasti klímy so zreteľom na rodovú rovnosť v EÚ a na celom svete ([26]); vyzýva EÚ, aby začlenila rodové hľadisko do tvorby všetkých politík v oblasti klímy a životného prostredia; opakovane vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby zabezpečili rodovo spravodlivé národné akčné plány v oblasti klímy a zmysluplné zapojenie všetkých pohlaví do ich navrhovania a vykonávania, ako aj aby posilnili úlohu žien a ženských organizácií v riadení a rozhodovaní, ich prístup k financiám a k programom, ktoré podporujú úlohu žien v správe vecí verejných v oblasti klímy;

66. zdôrazňuje, že podľa Parížskej dohody sa od rozvinutých krajín očakáva, že budú podávať správy o tom, nakoľko sú finančné prostriedky rodovo responzívne a či poskytované finančné prostriedky zohľadňujú rodové hľadisko; vyjadruje znepokojenie nad tým, že rodové označovanie projektov je stále zjavne nedostatočné, a vyzýva EÚ, aby v tomto smere zvýšila úsilie; odporúča, aby sa rodové analýzy využívali na pomoc pri určovaní rôznych potrieb a záujmov v spoločnosti, ako aj rôznych úrovní prístupu k finančným mechanizmom v rámci spoločností; pripomína svoju výzvu Komisii, aby vypracovala konkrétny akčný plán na splnenie záväzkov obnoveného akčného plánu pre rodovú rovnosť dohodnutý na konferencii COP25 s dostatočnými rozpočtovými zdrojmi na vykonávanie a monitorovanie rodovo responzívnych opatrení v oblasti klímy v EÚ a na celom svete; je presvedčený, že by to mohlo byť príkladom pre ostatné strany, aby prijali podobné opatrenia;

Priemysel, MSP a konkurencieschopnosť

67. považuje konferenciu COP27 za veľmi dôležitý krok od podpísania Parížskej dohody v roku 2015, keďže Únia spustila balík Fit for 55, balík RePowerEU a ďalšie opatrenia s cieľom nielen znížiť svoje emisie skleníkových plynov a dosiahnuť klimatickú neutralitu najneskôr do roku 2050, ale aj transformovať svoj energetický systém; domnieva sa, že hospodárska prosperita, sociálna súdržnosť, udržateľný priemyselný rozvoj a politika v oblasti zmeny klímy by sa mali navzájom posilňovať; zdôrazňuje, že boj proti zmene klímy by sa mal zamerať na zníženie energetickej chudoby, zvýšenie odolnosti a konkurencieschopnosti a poskytuje príležitosti pre priemysel EÚ a MSP, ktoré možno využiť, ak sa zákonodarcovia zaviažu k včasnej, na mieru šitej, solidárnej a primeranej politickej reakcii; považuje za mimoriadne dôležité, aby Únia zabezpečila, že získa výhodu prvého ťahu, a išla príkladom, pričom bude chrániť vnútorný trh pred nekalou konkurenciou zo strany tretích krajín a zabezpečovať rovnaké podmienky pre európsky priemysel na celom svete;

68. zdôrazňuje, že Únia by mala urobiť všetko, čo je v jej silách, aby si udržala vedúcu pozíciu a globálnu konkurencieschopnosť svojich priemyselných odvetví a MSP pri prechode na hospodárstvo s emisiami skleníkových plynov s nulovou čistou hodnotou; poukazuje na to, že na udržanie a rozšírenie oblastí vedúceho postavenia EÚ by sa mali použiť dostupné a inovatívne politické nástroje; zdôrazňuje, že je potrebné urýchlene pokračovať v dekarbonizácii európskeho priemyslu a naďalej podporovať toto úsilie zo strany Únie, najmä pokiaľ ide o primerané riešenia pre MSP; víta iniciatívy

([26]) Uznesenie z 21. januára 2021 o stratégii EÚ pre rodovú rovnosť (Ú. v. EÚ C 456, 10.11.2021, s. 208).

zamerané na strategické hodnotové reťazce; uznáva pozitívne účinky na európsky priemysel vrátane MSP vyplývajúce z prijatia raných stratégií boja proti zmene klímy, ako aj toho, že Únia je príkladom pri dosahovaní klimatickej neutrality, čo otvára cestu pre menej rozvinuté alebo menej ambiciózne krajiny a mohlo by zaisťovať veľmi výhodnú konkurenčnú výhodu pre priemysel EÚ a MSP; zdôrazňuje potrebu vypracovať vynútiteľné mnohostranné a dvojstranné dohody medzi EÚ a jej partnermi zamerané na vývoz environmentálnych noriem EÚ a zabezpečenie rovnakých podmienok pre obchod a investície; zdôrazňuje potrebu zabrániť premiestňovaniu výroby a investícií do európskych priemyselných odvetví a MSP z dôvodu menej ambicióznych opatrení v oblasti klímy mimo EÚ, a preto nabáda medzinárodných partnerov, aby zosúladili úsilie v boji proti zmene klímy; na druhej strane sa domnieva, že výroba a investície v Európe by posilnili priemyselný hodnotový reťazec a strategickú autonómiu EÚ v nestabilnom globálnom kontexte;

69. uznáva zásadnú úlohu MSP, najmä mikropodnikov a startupov, pri podpore a dosahovaní zamestnanosti a rastu, ako aj pri vedení digitálnej a zelenej transformácie; pripomína, že MSP sú základnou súčasťou európskej hospodárskej a sociálnej štruktúry a zákonodarcovia ich musia pri tejto transformácii podporovať a stimulovať, a to najmä zabezpečením prístupu k finančným prostriedkom pre udržateľné technológie, služby a procesy a zjednodušením administratívnych postupov; vyjadruje znepokojenie nad tým, že príležitosti a zraniteľné miesta MSP nie sú dostatočne zohľadnené vo všetkých politikách EÚ týkajúcich sa jednotného trhu, a to aj v rámci podpory digitalizácie a zelenej transformácie;

70. víta záväzok, úsilie a pokrok, ktorý doteraz dosiahli európski občania, komunity, obce, mestá, regióny, priemyselné odvetvia a inštitúcie pri plnení povinností vyplývajúcich z Parížskej dohody;

71. víta skutočnosť, že niekoľko obchodných partnerov EÚ zaviedlo obchodovanie s uhlíkom alebo iné mechanizmy stanovovania cien uhlíka, a vyzýva Komisiu, aby ďalej podporovala túto a podobné politiky na celosvetovej úrovni; so záujmom očakáva rýchlu dohodu s Radou o návrhu sociálne spravodlivého mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach EÚ, ktorý zahŕňa účinný mechanizmus úniku uhlíka, a jeho účinok v podobe presadenia globálnej ceny uhlíka, čo prispeje k zníženiu globálnych emisií uhlíka a k dosiahnutiu cieľov Parížskej dohody;

72. domnieva sa, že je potrebné, aby sa transformácia na udržateľné hospodárstvo spájala so zachovaním konkurencieschopnosti Európy a s tvorbou pracovných príležitostí, keďže v záujme úspechu Európskej zelenej dohody je rozhodujúce, aby jednotný trh zostal pri prispôsobení sa novému regulačnému prostrediu nákladovo efektívny.

73. zdôrazňuje, že je potrebné podporovať konkurenčné trhy s komoditami a vzácnymi kovmi, ktoré sú nevyhnutné v záujme zelenej transformácie, keďže svetové zdroje komodít vlastní len veľmi málo krajín; zdôrazňuje, že pretrvávajúca závislosť od len niekoľkých dodávateľov bude v rozpore s niektorými súčasnými politickými opatreniami, ako je plán RePowerEU, a s obetami, ktoré prinášajú občania Únie;

74. zdôrazňuje potrebu kvalifikačných programov na rekvalifikáciu pracovnej sily, aby sa uspokojil rastúci dopyt po pracovnej sile v oblasti energetickej účinnosti, obnoviteľných zdrojov energie a ekologických technologických riešení; vyzýva všetky členské štáty, aby prijali opatrenia na zabezpečenie toho, aby súčasná a budúca európska pracovná sila získala všetky potrebné zručnosti na riadenie, realizáciu a inováciu zelenej transformácie;

Energetická politika

75. víta všetky iniciatívy na zníženie závislosti EÚ od fosílnych palív vrátane zníženia a napokon až odstránenia závislosti od všetkých ruských fosílnych palív a súvisiacich produktov, keďže Rusko využíva svoje prírodné zdroje ako zbraň a v dôsledku invázie na Ukrajinu; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu a Radu, aby vypracovali investičný plán pre opatrenia v oblasti energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie s cieľom posilniť energetickú nezávislosť; pripomína, že Komisia odhaduje, že na postupné odstránenie našej energetickej závislosti od Ruska do roku 2030 je potrebných 300 miliárd EUR; berie na vedomie pokračujúcu prácu EÚ s medzinárodnými partnermi na diverzifikácii dodávok energie; konštatuje, že analýza Komisie na podporu RePowerEU predpokladá, že vzhľadom na nové okolnosti by sa niektoré fosílne kapacity, žiaľ, mohli využívať dlhšie, než sa pôvodne očakávalo;

76. zdôrazňuje prebiehajúcu revíziu energetických právnych predpisov v rámci balíka Fit for 55 s cieľom zosúladiť ich so zvýšeným cieľom EÚ znížiť emisie do roku 2030 o najmenej 55 %, aby sa najneskôr do roku 2050 dosiahla klimatická neutralita; vyzýva však, aby sa pokračovalo v práci na stanovení ambicióznejších cieľov, napr. v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti, najmä vzhľadom na to, že Únia by mala ísť naďalej príkladom;

77. zdôrazňuje ústrednú úlohu energetickej efektívnosti a energie z obnoviteľných zdrojov pri prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo; pripomína, že najekologickejšou možnou energiou je energia, ktorú nespotrebujeme, a najmä úlohu, ktorú môžu zohrávať nástroje energetickej účinnosti pri jej podpore; uznáva pokrok dosiahnutý pri budovaní obnoviteľných zdrojov energie; zároveň vyzýva na ďalšie budovanie energeticky účinných opatrení, ako je integrácia odvetví a opätovné využívanie nadmerného tepla; poukazuje na to, že v roku 2018 predstavovalo vykurovanie 50 % celosvetovej spotreby energie ([27]) a že v súlade so zásadou „energetická účinnosť na prvom mieste“ ho možno výhodne opätovne využiť a začleniť ako udržateľný zdroj vykurovania, ktorý by bol prospešný pre všetky krajiny, keďže nadmerné teplo vzniká vo všetkých krajinách; uznáva však, že je dôležité zosúladiť ciele v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej účinnosti, aby sa najneskôr do roku 2050 dosiahla klimatická neutralita a aby sa dodržali ciele Parížskej dohody, ako aj ciele RePowerEU, a využiť príležitosť súčasného poklesu nákladov na energiu z obnoviteľných zdrojov a technológie skladovania; uznáva zvýšenú ambíciu cieľa Únie v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030 by mala byť zlučiteľná so zvýšením a zavádzaním elektrifikácie, vodíka, e-palív a iných čistých technológií potrebných na zelenú transformáciu;

78. pripomína, že je potrebné výrazne rozšíriť a urýchliť postupy udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, pričom je potrebné zohľadniť právne predpisy EÚ v oblasti ochrany prírody vrátane biodiverzity a zapojiť všetky príslušné zainteresované strany do procesu mapovania a plánovania;

79. pripomína záväzok Únie dodržiavať zásadu „energetická účinnosť na prvom mieste“, ktorá zohľadňuje nákladovú efektívnosť, účinnosť systému, kapacitu skladovania, flexibilitu na strane dopytu a bezpečnosť dodávok; zdôrazňuje význam začlenenia a uplatňovania tejto zásady vo všetkých príslušných právnych predpisoch a iniciatívach a v prípade potreby aj vo všetkých odvetviach; poukazuje na nevyužitý potenciál energetickej účinnosti v odvetviach, ako je priemysel ([28]), informačné technológie, doprava a budovy vrátane vykurovania a chladenia; víta iniciatívu „vlna obnovy“ a súvisiace a konkrétne regulačné, finančné a podporné opatrenia s cieľom do roku 2030 aspoň zdvojnásobiť ročnú mieru energetickej obnovy budov, podporiť hĺbkovú obnovu a uľahčiť elektronickú mobilitu v rámci balíka Fit for 55 v záujme zmiernenia energetickej chudoby; pripomína kľúčovú úlohu, ktorú budú zohrávať MSP v sektore stavebníctva a obnovy počas celej vlny obnovy, ktorá umožní znížiť energetický a klimatický vplyv budov;

80. víta stratégiu RePowerEU a vyzýva všetky členské štáty EÚ, aby zvážili 10-bodový plán IEA, ktorý má v prípade správneho vykonávania potenciál znížiť dovoz plynu z Ruska viac ako o polovicu, a tým znížiť závislosť Únie od ruského zemného plynu;

81. zdôrazňuje, že je dôležité čo najskôr ukončiť využívanie fosílnych palív; konštatuje, že tento cieľ sa musí dosiahnuť pri maximalizácii jeho pozitívneho vplyvu na energetickú bezpečnosť Únie, konkurencieschopnosť priemyslu a blahobyt občanov; vyzýva krajiny G7, aby išli príkladom v oblasti energetickej transformácie a aby zastavili všetky nové investície do ťažby fosílnych palív; víta záväzok krajín G7 dekarbonizovať svoje sektory energetiky do roku 2035 a do konca tohto roka ukončiť financovanie väčšiny zahraničných projektov v oblasti fosílnych palív; zdôrazňuje význam medzinárodnej spolupráce pri postupnom vyraďovaní fosílnych palív, ako je BOGA a Powering Past Coal Alliance;

82. vyjadruje poľutovanie nad tým, že dotácie na fosílnu energiu v Únii zostávajú od roku 2008 stabilné a dosahujú celkovú výšku približne 55 – 58 miliárd EUR ročne, čo zodpovedá približne jednej tretine všetkých dotácií na energiu v Únii, a že v súčasnosti 15 členských štátov dotuje fosílne palivá viac ako energiu z obnoviteľných zdrojov; je presvedčený,

([27]) IEA, „Market analysis and forecast from 2019 to 2024“ (Analýza a prognóza trhu na roky 2019 až 2024), https://www.iea.org/reports/renewables-2019/power.

([28]) Pripomína, že sa odhaduje, že ekonomický potenciál zníženia konečnej spotreby energie v priemysle do roku 2030 v porovnaní so súčasným stavom je 23,5 %.

že dotácie na fosílne palivá podkopávajú ciele európskej zelenej dohody a záväzky Parížskej dohody; je presvedčený, že je zásadne dôležité poskytovať konzistentnejšie cenové signály v rámci sektorov energetiky a členských štátov a vyhýbať sa internalizácii externých nákladov; berie na vedomie, že niektoré členské štáty nedávno prijali opatrenia na ochranu spotrebiteľov pred priamymi dôsledkami zvyšovania cien energie, najmä pre domácnosti, a trvá na tom, že takéto postupy musia zostať výnimočné a dočasné; vyzýva členské štáty a ostatné zmluvné strany konferencie COP26, aby uprednostnili investície do zelenej energie a infraštruktúry a aby postupne zrušili priame a nepriame dotácie na fosílne palivá;

83. domnieva sa, že na to, aby Únia dosiahla klimatickú neutralitu, by mal byť jej energetický systém integrovaný a založený na kaskádovom systéme priorít, počnúc uplatňovaním zásady „energetická účinnosť na prvom mieste“, založenej na nákladovej efektívnosti, účinnosti systému, kapacite skladovania, bezpečnosti dodávok a flexibilite na strane dopytu podporovanej inteligentnými sieťami, čo by viedlo k úsporám energie, po ktorých by nasledovala priama elektrifikácia odvetví konečnej spotreby z obnoviteľných zdrojov, využívanie obnoviteľných zdrojov energie a palív na báze obnoviteľných zdrojov vrátane vodíka na účely konečného použitia a v prechodnej fáze udržateľné a bezpečné nízkouhlíkové palivá na účely použitia, ktoré nemajú inú alternatívu, pričom sa zachová dostupnosť energie, cenová dostupnosť a bezpečnosť dodávok prostredníctvom rozvoja obehového, vysoko energeticky účinného, integrovaného, prepojeného, odolného a multimodálneho energetického systému;

84. pripomína, že je dôležité zohľadniť rôznorodosť vnútroštátnych energetických systémov a výziev; zdôrazňuje potrebu spravodlivého prechodu a pripomína sľub uvedený v novej zelenej dohode, že nikto nesmie zostať pozadu; je znepokojený skutočnosťou, že približne 50 miliónov domácností v Únii stále žije v podmienkach energetickej chudoby, a domnieva sa, že EÚ by mala zvýšiť svoje úsilie o jej prevenciu a minimalizáciu; zdôrazňuje význam sociálneho rozmeru vyšších ambícií v oblasti klímy; zdôrazňuje, že renovácia budov je kľúčom k zníženiu energetickej spotreby budov, nižším emisiám a nižším účtom za energiu; zdôrazňuje, že všetky politiky v oblasti energetiky by sa mali vykonávať v súlade so zásadou spravodlivej transformácie a v úzkej spolupráci s občianskou spoločnosťou a so sociálnymi partnermi; domnieva sa preto, že verejné politiky a silnejšie sociálne partnerstvá a zapojenie občianskej spoločnosti na miestnej a vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ majú zásadný význam pre dosiahnutie klimatickej neutrality v rámci všetkých sektorov spoločnosti spravodlivým, inkluzívnym a sociálne udržateľným spôsobom;

85. víta prijatie európskej vodíkovej stratégie, ktorá si vyžaduje inštaláciu najmenej 6 GW obnoviteľných vodíkových elektrolyzérov v EÚ do roku 2024 a 40 GW obnoviteľných vodíkových elektrolyzérov do roku 2030; v tejto súvislosti vyzýva Úniu a členské štáty, aby uľahčili integráciu vodíka v ťažko nahraditeľných odvetviach;

86. víta stratégiu EÚ pre oblasť na mori a jej ambíciu dosiahnuť do roku 2030 kapacitu aspoň 60 GW a do roku 2050 aspoň 340 GW, ktorú Európsky parlament požiadal zvýšiť až na 450 GW ([29]), ako aj stratégiu pre oblasť slnečnej energie, ktorej cieľom je inštalovať 320 GW fotovoltických zariadení do roku 2025 a 600 GW do roku 2030; zdôrazňuje potrebu zabezpečiť, aby vykonávanie stratégie bolo prínosom pre celú EÚ vrátane vnútrozemských členských štátov; zdôrazňuje, že európske spoločnosti sú svetovými lídrami a priemyselnými lídrami v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na mori a že toto odvetvie má nevyužitý potenciál na ďalšiu tvorbu pracovných miest (priamo aj nepriamo), rast a vývoz; žiada, aby vedúce postavenie Európy v odvetví obnoviteľných zdrojov energie a jeho dodávateľské reťazce boli súčasťou priemyselnej politiky EÚ; s veľkým uspokojením berie na vedomie spoločné vyhlásenie podpísané v máji 2022 Belgickom, Dánskom, Nemeckom a Holandskom na samite o Severnom mori v Esbjergu (Dánsko), vďaka ktorému sa Severné more stane zelenou hybnou silou pre Európu;

87. je presvedčený o potrebe vytvoriť spotrebiteľom podmienky, aby získali viac vedomostí a motivácie na to, aby si vyberali udržateľnejšie formy energie a boli aktívnejší; vyzýva Komisiu, aby posúdila kapacitu siete potrebnú na integráciu energie z obnoviteľných zdrojov a riešení elektrického vykurovania a aby identifikovala zostávajúce prekážky, ktoré uľahčujú rozvoj samospotreby a spoločenstiev využívajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä v prípade domácností s nízkymi príjmami alebo zraniteľných domácností;

([29]) Uznesenie zo 16. februára 2022 o európskej stratégii pre energiu z obnoviteľných zdrojov na mori (Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 66).

88. podporuje prebiehajúce práce na revízii smernice o zdaňovaní energie s cieľom zosúladiť daňové politiky s cieľmi v oblasti energetiky a klímy na roky 2030 a 2050 a zároveň posúdiť ich vplyv vrátane vplyvu na spotrebiteľov, energetickú chudobu a chudobu v oblasti dopravy;

89. zdôrazňuje, že hoci sa Európa snaží splniť svoje ambiciózne ciele, dosiahnutie globálnych nulových emisií do roku 2050 si vyžiada koordinované globálne opatrenia; zdôrazňuje, že rozvojové krajiny budú na dosiahnutie zelenej transformácie potrebovať medzinárodnú pomoc; zdôrazňuje dôležitosť posilnenia úzkej cezhraničnej spolupráce a výmeny najlepších postupov s medzinárodnými partnermi v oblasti tvorby politiky a vedy vrátane prenosu technológií s cieľom podporiť energetickú efektívnosť a investície do udržateľných energetických technológií a infraštruktúry; berie na vedomie nedávne prijatie oznámenia Komisie o vonkajšej energetickej angažovanosti EÚ, ktoré obsahuje odhodlanie nadviazať spoluprácu s tretími krajinami na celom svete a „povzbudiť partnerské krajiny, aby posilnili svoje ambície v oblasti klímy a definovali svoje cesty ku klimatickej neutralite, ale aj aby nadviazali dlhodobé vzťahy, ktoré sú vzájomne prospešné, a to najmä v oblasti energetiky“;

90. víta zámer Komisie prijať v roku 2022 akčný plán digitalizácie energetického odvetvia s cieľom zabezpečiť, aby sa EÚ stala technologickým lídrom, a umožniť integrovanejší energetický systém s inteligentnými riešeniami v konkrétnych odvetviach a so zlepšeným financovaním na obdobie rokov 2021 – 2027; pripomína, že je dôležité riešiť riziká kybernetickej bezpečnosti v odvetví energetiky s cieľom zabezpečiť odolnosť energetických systémov;

Výskum, inovácie, digitálne technológie a politika v oblasti vesmíru

91. víta úlohu programu Horizont Európa a jeho prínos ku klimatickej neutralite; zastáva názor, že partnerstvá v rámci programu Horizont Európa vrátane spoločných podnikov posilnia spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom prispieť k dosiahnutiu zelenej transformácie a zároveň zaistiť, aby inovácie boli udržateľné, dostupné, prístupné a cenovo dostupné; zdôrazňuje, že je dôležité zlepšiť prístup MSP k výzvam programu Horizont Európa a ich účasť na nich, ako aj lepšie informovať občanov o výsledkoch európskych projektov výskumu a vývoja a nových technológií vrátane majákových projektov a zapojiť ich do týchto projektov, aby sa zvýšila účasť verejnosti a úloha Únie sa stala pre občanov viditeľnejšou;

92. víta úlohu programu Copernicus a nového znalostného centra EÚ pre pozorovanie Zeme v záujme služby monitorovania krajiny, atmosféry a morského prostredia; zdôrazňuje význam kapacít satelitného pozorovania pre monitorovanie, modelovanie, predpovedanie a podporu tvorby politík v oblasti zmeny klímy;

93. zdôrazňuje potrebu prilákať viac verejných a súkromných investícií do výskumu, inovácií a zavádzania nových udržateľných technológií, a to aj v odvetviach náročných na pracovnú silu, do nevyhnutných nových infraštruktúrnych sietí a projektov, ktoré prispievajú k dosiahnutiu cieľov európskej zelenej dohody a Parížskej dohody; zdôrazňuje, že budúci výskum a technológie by mali zohľadňovať udržateľnosť a obehovosť; zároveň zdôrazňuje význam základného výskumu, ako aj spolupráce a transdisciplinárnych prístupov vo výskume a inováciách (VaI) pri riešení výziev v oblasti klímy; ďalej poukazuje na potrebu podpory sociálnych inovácií, ktoré sú nevyhnutné na riešenie neuspokojených spoločenských potrieb a výziev a zároveň na posilnenie postavenia ľudí počas zelenej transformácie;

94. zdôrazňuje, že je dôležité zaistiť súdržnosť a konzistentnosť stimulov na podporu inovatívnych technológií na dosiahnutie cieľov do roku 2030 a 2050, riešenie zavádzania už vyspelých technológií, ako aj investície do nových technológií, ktoré je potrebné vyvinúť, aby sa dosiahol cieľ EÚ v oblasti klimatickej neutrality najneskôr do roku 2050;

95. Zdôrazňuje potrebu dvojakého prechodu, pri ktorom ide ruka v ruke digitálna aj zelená transformácia; zdôrazňuje zásadnú úlohu, ktorú môžu digitálne technológie zohrávať pri zelenej transformácii Únie; pripomína, že obnova Únie si vyžaduje vytvorenie stabilného regulačného rámca, ktorý by umožnil pokrok, vrátane trhovo orientovaného pokroku, v oblasti výskumu, inovácie a vývoja udržateľných technológií, ako aj vhodné podmienky na ich financovanie;

96. zdôrazňuje, že digitalizácia je jedným z kľúčových faktorov integrácie energetického systému, pretože môže umožniť dynamické a prepojené toky energetických nosičov, umožniť prepojenie rôznych trhov a poskytnúť potrebné údaje na zosúladenie ponuky a dopytu; zdôrazňuje potenciál digitálnych technológií zvýšiť energetickú efektívnosť a tým znížiť celkové emisie skleníkových plynov; zdôrazňuje potrebu zaistiť bezpečný regulačný rámec s nediskriminačnými a transparentnými postupmi na prístup k energetickým údajom a ich prenos; pripomína, že Komisia odhaduje, že environmentálna stopa IKT predstavuje 5 % až 9 % celosvetového využívania elektrickej energie a viac ako 2 % celosvetových emisií skleníkových plynov; zdôrazňuje, že podľa štúdie Spoločného výskumného centra Komisie o umelej inteligencii z roku 2018 by dátové centrá a prenos údajov mohli predstavovať 3 % až 4 % celkovej spotreby elektrickej energie v EÚ; zdôrazňuje, že Komisia očakáva zvýšenie spotreby dátových centier o 28 % medzi rokmi 2018 a 2030; zdôrazňuje, že už 47 % emisií uhlíka z digitálnej oblasti je spôsobených spotrebiteľskými zariadeniami (ako sú počítače, smartfóny, tablety a iné pripojené objekty); vyzýva preto na prijatie opatrení na zníženie uhlíkovej stopy v odvetví IKT prostredníctvom zabezpečenia energetickej účinnosti a efektívnosti využívania zdrojov na úrovni sietí, dátových centier a spotrebiteľských zariadení a pripomína cieľ, aby dátové centrá boli najneskôr do roku 2030 klimaticky neutrálne a vysoko energeticky účinné, ako sa uvádza v digitálnej stratégii;

97. pripomína význam príspevku výskumu a vývoja k dosiahnutiu cieľov stanovených v Parížskej dohode a cieľov Európskej zelenej dohody; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali výskum a inovácie a celkové zvýšenie rozpočtov EÚ a vnútroštátnych rozpočtov určených na výskum a inovácie v oblasti udržateľných a bezpečných energetických technológií a inovácií; vyzýva Komisiu, aby zvážila ďalšie podporné technológie a inovatívne riešenia, ktoré prispejú k vytvoreniu integrovaného energetického systému odolného voči zmene klímy, a to aj tam, kde má Európa vedúce postavenie vo svete a domáce hodnotové reťazce; domnieva sa, že je nevyhnutné mať v EÚ kľúčové segmenty hodnotových reťazcov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, aby sa dosiahli ciele v oblasti klímy a priniesli Európanom významné hospodárske výhody, a požaduje primerané opatrenia na podporu úlohy európskeho obsahu v dodávateľskom reťazci a právnych predpisoch v oblasti obnoviteľných zdrojov energie;

Zmena klímy a rozvoj

98. opätovne potvrdzuje záväzok EÚ uplatňovať súdržnosť politík v záujme rozvoja, najmä v oblasti priemyselnej, poľnohospodárskej, rybárskej, obchodnej a investičnej politiky; trvá na jednotnom prístupe k vykonávaniu Parížskej dohody a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj vo vnútorných aj vonkajších politikách;

99. vyzýva Komisiu, členské štáty a ostatné krajiny G7, aby vytvorili a prijali partnerstvá v oblasti spravodlivej transformácie energetiky s rozvojovými krajinami a poskytli nové a dodatočné investície s cieľom zabezpečiť spravodlivú transformáciu postupného vyraďovania fosílnych palív v rozvojových krajinách; domnieva sa, že tieto partnerstvá by sa mali spoliehať najmä na nástroje financovania, ktoré nevytvárajú dlh;

100. zdôrazňuje dôležitosť prístupu založeného na rešpektovaní ľudských práv v oblasti klímy, aby sa zabezpečilo, že všetky opatrenia budú rešpektovať a podporovať ľudské práva všetkých ľudí; naliehavo vyzýva zmluvné strany UNFCCC, aby do svojich vnútroštátne stanovených príspevkov, oznámení o adaptácii a národných adaptačných plánov začlenili rozmer ľudských práv;

101. žiada, aby sa rozvojová politika a politika v oblasti zmeny klímy zaoberala nerovnosťou, už existujúcimi problémami zadlženosti a chudobou, ktoré sa zhoršujú negatívnym vplyvom zmeny klímy;

Úloha Európskeho parlamentu

102. domnieva sa, že by mal byť neoddeliteľnou súčasťou delegácie EÚ, pretože musí dať súhlas na uzatvorenie medzinárodných dohôd a ako spoluzákonodarca zohráva ústrednú úlohu pri domácom vykonávaní Parížskej dohody; očakáva preto, že sa bude môcť zúčastniť na koordinačných stretnutiach EÚ na konferencii COP27 v Šarm aš-Šajchu a že sa mu zaručí prístup ku všetkým prípravným dokumentom od okamihu začatia rokovaní;

o

o o

103. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov a sekretariátu UNFCCC s požiadavkou, aby sa rozoslalo všetkým zmluvným stranám dohovoru, ktoré nie sú členmi EÚ.